

Manisa Dergisi (1982-1984 / 1992-2005) -İnceleme ve Bibliyografya-

Gürol Pehlivan^{a, b}

Özet

Manisa Dergisi, Manisa Turizm Derneği (şimdiki adıyla Manisa'yı Mesir'i Tanıtma ve Turizm Derneği) tarafından 1982-1984 (7 sayı) ve 1992-2005 (30 sayı) yılları arasında iki periyot halinde yayımlanmıştır. Manisa ile ilgili kültür araştırmalarını yayımlamak amacıyla kurulan dergi, bu amacına uygun olarak daha çok inceleme mahsulü yazılar neşretmiştir. Bunun yanında dergide az da olsa edebî ürünler de yayımlanmıştır. Dergi ikinci periyodunda akademisyenlerin giderek artan desteğine de sahip olmasına rağmen derneğin yeterli ilgiyi göstermemesi sebebiyle kapanmıştır. Tarih, mimarlık tarihi, kent kimliği, halk bilimi, edebiyat, arkeoloji, müzecilik gibi alanlarda üç yüz elli civarında makale yayımlanmış olan dergi, Manisa hakkında yapılan araştırmalarda göz ardı edilmemesi gereken bir birikim oluşturmuştur. Bu makalede, dergi hakkında teknik bilgiler verildikten sonra bu birikim tematik olarak değerlendirilecek, ayrıca ek olarak derginin bibliyografyası ve mimari plan, röleve ve haritaların dizini verilecektir. Böylece Manisa hakkında çalışan araştırmacıların dergi içeriğini görüp faydalanabilmeleri kolaylaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Manisa Dergisi
Manisa'yı Mesir'i Tanıtma ve
Turizm Derneği
Manisa
Yerel dergicilik

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 09.12.2021
Kabul Tarihi: 20.07.2022
Doi: 10.18026/cbayarsos.1034513

The Journal of Manisa (1982-1984 / 1992-2005) -Analysis and Bibliography-

Abstract

The Journal of Manisa was published in two periods between 1982-1984 (7 issues) and 1992-2005 (30 issues) by the Manisa Tourism Association (currently Association of Tourism and Promotion of Manisa and Mesir). The journal, which was established to publish cultural studies about Manisa, has published mainly articles that are the products of research in accordance with this purpose. In addition, a few literary works were also published in the journal. Despite the increasing support of the academicians in its second period, the journal was closed due to the lack of interest of the association. The journal, which had about three hundred and fifty articles published in fields such as history, architectural history, urban identity, folklore, literature, archeology, and museology, has created an accumulation that should not be ignored in the research about Manisa. In this article, after the technical information about the journal is given, this accumulation will be evaluated thematically, in addition, the bibliography of the journal and the index of architectural plans, surveys and maps will be given. Thus, it will be easier for researchers working on Manisa to see and benefit from the content of the journal.

Keywords

The Journal of Manisa
Association of Tourism and
Promotion of Manisa and Mesir
Manisa
Local Journal Publishing

About Article

Received: 09.12.2021
Accepted: 20.07.2022
Doi: 10.18026/cbayarsos.1034513

^a gurolpehlivan@hotmail.com

^b Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi/Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, 0000-0002-2984-574X

Giriş

İzmir'in olumsuz etkisiyle geç başlayan Manisa basınının bilinen ilk dergisi 21 Kasım 1908 tarihinde yayımlanan *İslâm ve Ulûm*'dur (Bilgi, 1999, s. 20). Cumhuriyet devrinde tespit edilebilen ilk dergi ise 1926 tarihinde neşredilen *Güzel Saruhan*'dır (Bilgi, 2003, s. 32). 1926-1933 arasında herhangi bir süreli yayının çıkmadığı anlaşılan Manisa'daki bu sessizlik Halkevi'nin çalışmalarıyla sona ermiştir (Bilgi, 2001, s. 131). Bu devre şüphesiz damgasını vuran dergi ise Manisa Halkevi tarafından çıkarılan *Gediz*'dir.¹ Ankara'daki Halkevleri Genel Merkezi tarafından da takdirle anılan bu derginin başarısı, Manisa'nın ötesinde ulusal boyutta olmuş, Halkevi dergilerinden beklenen performansın müşahhas örneklerinden birini oluşturmuştur. 1950'de kapatılan *Gediz*'in boşluğunu 1953-1963 arasında yayımlanan *Genç Spil* kapatmaya çalışmışsa da bu dergide araştırma yazılarından çok edebî çalışmalar görülmektedir.² Dolayısıyla 1950'den 1980'lere kadar Manisa ve çevresinin kültürünü inceleyen istikrarlı bir dergiye rastlanmaz.

Yukarıda kısaca zikredilen vasat, 1982 yılında yayımlanmaya başlayan *Manisa* dergisiyle bir dereceye kadar değişmiştir. 1982-1984 ve 1992-2005 yılları iki periyotta çıkan bu dergi, kültür incelemelerine ağırlık vermiş, böylece *Gediz*'in daha istikrarsız denebilecek bir varisi olmuştur.

Bu makalede *Manisa* dergisi; amaç, teknik özellikler, yazar kadrosu ve konu bakımından incelenerek, derginin bibliyografyası verilecektir. Böylece Batı Anadolu'nun önemli merkezlerinden biri hakkında uzun yıllar çıkan ve yöre için hatırı sayılır bilgi birikimini ihtiva eden mahallî bir dergi, araştırmacıların dikkatine sunulacaktır.

a. Derginin Amacı

Manisa dergisi iki periyot halinde çıkmıştır. Her iki periyodu da bugün "Manisa'yı Mesir'i Tanıtma ve Turizm Derneği" olarak faaliyet gösteren, fakat ilk periyodun neşredildiği yıllarda adı "Manisa Turizm Derneği" olan sivil toplum kuruluşu çıkarmıştır. İlk periyodun çıkması esnasında Derneğin başkanı olan Tezcan Karadanışman (2012: 87), derginin uzun hazırlıklardan sonra çıktığını, sadece Manisa ile ilgili olan ciddi, tutarlı ve seviyeli yazıları - yazı kurulunun tetkikinden geçtikten sonra- basmayı amaçladıklarını belirterek, bu ilkeleri bizzat açıkladığı dönemin Manisa valisi Erol Zihni Gürsoy'dan da büyük destek gördüklerini ifade etmiştir. Nitekim derginin ilk sayısında Gürsoy, derginin amacını şu cümlelerle açıklamaktadır:

"Şimdilik dört ayda bir yayımlanacak olan dergi; Manisa'nın tarihini, halk edebiyatını, folklorünü (sic), gelenek ve göreneklerini, tarihi ve turistik değerlerini ortaya koyma ve tanıtma çabası içinde olacaktır.

Dergide, Manisa'nın ekonomik, sosyal ve kültürel hayatı ile ilgili yazılara da yer verilecek, Manisa'daki önemli gelişmeleri sayfaları arasında izlemek mümkün olacaktır. Böylece Manisa'nın geçmişi ile bugünü arasında daha sağlam bağlar kurulabilecek, geleceğe ait ümitlerimiz ve düşüncelerimiz daha iyi şekillenecektir.

(...)

Her türlü ciddi çalışmayı ve araştırmayı yazılı hale dönüştürmek uygar toplum olmanın gereğidir. (...) İnanıyorum ki Derginin koleksiyonları ileride Manisa'yı bilmek ve öğrenmek isteyenler için önemli bir belge niteliğinde olacaktır." (Gürsoy 1982: 3)

Tezcan Karadanışman ise derginin çıkış amacının Manisa'nın tarihi, kültür, sanat, turizm, folklor ve ekonomik değerleriyle ilgili araştırmalara yer vermek için bu dergiyi çıkardıklarından bahsettikten sonra řu tespiti yapar:

“Bugüne kadar pek çok tarihçi ve araştırmacı Manisa'yı değişik yönleriyle incelemişler ve ortaya eserler çıkarmışlardır. Ancak bunların çoğu yayımlanma imkânı bulunamadığından dosyalarda, bloknolarda kalmıştır. İşte dergimiz bu sebeple ayrı bir önem taşımakta ve anlam kazanmaktadır. Manisa dergisi, Manisa ile [ilgili] her türlü makale ve araştırmalara açıktır.” (Karadanışman 1982: 3)

Karadanışman yukarıdaki cümleleriyle dünden bugüne Türkiye'de mahalli çalışmaların yayımlanma zorluklarına işaret ederek, çıkardıkları derginin Manisa özelinde bu sorunu aşma görevine talip olduğunu belirtir. Ancak derginin bu versiyonunun sadece yedi sayı çıkabilmiş olması, bu hedefin gerçekleşmediğinin bir göstergesidir.

İkinci periyodun ilk sayısında çıkan Turizm Derneği Yönetim Kurulu imzalı (1992: 3) “Yeniden Çıkarken” başlıklı yazıda ise derginin amaçları açıklanırken yukarıda alıntılanan E. Zihni Gürsoy'un yazısına atıf yapılarak, ilk periyodun amaçları doğrutusunda neşriyata devam edileceği belirtilmiştir. Nitekim dergi, tüm hayatı boyunca bu yayın çizgisinden ödün vermemiş, birkaç şiir ve deneme dışında tamamıyla araştırma veya hatıra nitelikli yazılara sayfalarında yer vermiştir.

b. Teknik Özellikler

İlk periyot, *Manisa* adıyla Nisan 1982-Nisan 1984 tarihleri arasında Nisan, Ağustos ve Aralık aylarında olmak üzere yılda üç sayılık bir periyotla toplamda 7 sayı çıkabilmiştir. Bu devrede derginin boyutu 6, 5x24 cm olup sayfa sayıları 90 ile 44 arasında değişkenlik göstermektedir.

İkinci periyot dış kapakta *Manisa*, iç kapakta ise *Manisa Dergisi* adıyla Ekim 1992-Aralık 2005 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Başta Şubat, Haziran ve Ekim aylarında olmak üzere yılda üç sayı olacak şekilde çıkması planlanan dergi, 1996'dan itibaren yılda iki sayı olarak -oldukça aksamalı olarak- neşredilebilmiştir. Nitekim 2001, 2002 ve 2003 yılları sayıları birleştirilerek 21-22, 23-24, 25-26 olarak çıkmıştır. Ayrıca 16. sayının kapağında sehven 15 yazılmıştır. Yine çıktığı aylarda da farklılaşma olmuştur. 1996 yılı sayıları Şubat ve Kasım, 1997-1998 yıllarına ait sayılar Mayıs-Kasım, 1999 yılına ait sayılar ise Mayıs-Aralık'ta neşredilmiştir. 2000-2005 yılları arasındaki ay periyodu ise Haziran-Aralık olmuştur. Bu dönemde derginin boyutu 9, 5x27 cm'dir. Sayfa sayısı noktasında da oldukça düzensizdir. Sayfa sayısını o sayı için dergiye gelen yazıların hacmi belirlemiştir. 1-11. sayılarda genellikle 40 sayfa civarında bir ortalama tutturulmuşken 12-30. sayılar arasında 34-140 arasında değişen sayfa sayısına sahip sayılar çıkmıştır. Ancak bu devrede de yaklaşık 80 sayfalık hacmin vasatı oluşturduğu söylenebilir. 15. sayı, “Mesir Sağlık ve Kültür Sempozyumu (24 Nisan 1998, Manisa)” bildirilerinin neşrine ayrılmıştır.

İlk periyotta derginin sahibi Tezcan Karadanışman, sorumlu müdürü ise Ahmet Kurşun'dur. Enis Üçbaylar'ın da derginin akademik yükünü omuzladığı anlaşılmaktadır (Köklü 2002: 3-4; Üçbaylar 1983: 3). İdare yeri ise Manisa Turizm Derneği'dir. Dergi, ücretsiz dağıtılmıştır. Derginin içi, Emek Matbaası'nda (Manisa); kapağı ise Servet (İzmir), Arkadaş (İzmir), Mastaş (İzmir) matbaalarında basılmıştır. Kapakta kullanılan resim ve fotoğraflar daima Manisa ile ilgilidir.

İkinci periyotta derneğin başkanının değişmesine bağlı olarak, derginin sahibi de farklılaşmıştır. 1-6 arası Cumhuriyet Karagözler, 7-12 arası Cevdet Aytaç, 13-29 arası Yavuz

Özgün, 30. sayı ise Manisa'yı Mesir'i Tanıtma ve Turizm Derneği Yönetim Kurulu'dur. Sorumlu yazı işleri müdürleri ise 1-6 Cevdet Aytaç, 7-25/26 arası İsmet Kurutaç, 27-30 arası İlker Tarımer'dir. 14. sayıdan itibaren "Genel Koordinatörlük" (18. sayıdan sonra "Genel Yayın Koordinatörü") görevi ihdas edilmiş olup son sayıya kadar bu işi Canan Çağlayan Akyüz üstlenmiştir. 13-17. sayılar arasında dergide "Yayın Kurulu" görülmektedir, fakat bu kurulun ömrünün uzun sürmediği anlaşılıyor. Çünkü 18. sayıda kurul yoktur. 13. sayıdan itibaren Nejdet Bilgi hem dergi için makale toplamış hem de mizanpaj işleriyle ilgilenmiştir. Bu durum, son sayıya kadar devam etmiştir.³ Ücretsiz olarak dağıtılan dergi, şu matbaalarda basılmıştır: Emek Matbaası (Manisa), Atlas Matbaacılık, Görgülü Ofset, Güncel Ofset (İzmir), Programa Tanıtım (İzmir), Anda Baskı-Ambalaj (İzmir), Almıla Tanıtım Baskı (İzmir), Gündem Tanıtım-Baskı (İzmir). Kapakta kullanılan fotoğraf ve resimler Manisa konulu olup dikkat çekicidir.

Dergide çıkan makaleler, kronolojik olarak iki defa listelenmiştir (123, 239)⁴.

c. Yazar Kadrosu

Oldukça geniş bir yazar kadrosuna sahip dergide yazarlar kabaca üç grup halinde toplanabilir: Manisalı aydınlar, ilde memurluk görevi yapanlar ve akademisyenler. Manisalı aydınların bir kısmı, kendi uzmanlık alanlarında yazılar yazmışken bir bölümü de hatıralarını veya Manisa ile belli konulardaki araştırma veya görüşlerini içeren yazılar kaleme almışlardır. İlde memur olarak görev yapanlar arasında özellikle müze personeli dikkat çekicidir. Bunlar arasında derginin ilk periyoduna önemli katkılar sunmuş olan Enis Üçbaylar ve İlhami Bilgin hemen akla gelen isimlerdir. Manisa'da üniversite 11 Temmuz 1992'de kurulduğu için dergiye bu tarihten önceki akademisyen katkısı sınırlıdır. M. Nihat Yörükoğlu, Enver Konukçu, Hakkı Acun gibi araştırmacıların sunduğu önemli katkılar dışında akademisyenlere ait fazla imzaya rastlanmamaktadır. 1994 yılından itibaren Celâl Bayar Üniversitesi'ne bağlı akademisyenlerin dergideki ağırlığı giderek artacaktır. Bu akademisyenler arasında Nejdet Bilgi, hem yayımlanan yazı sayısı ve kalitesiyle hem de derginin içeriğinin hazırlanmasında geçen emekleriyle ilk anılması gereken araştırmacıdır. Yine Mevlüt Çelebi, Selim Altan, Ünal Şenel, M. Veysi Dörtbudak, Cahit Telci, Gürol Pehlivan, Lütfi Düzdemir, Mehmet Günay, Ferhat Berber, Abdülmecit Mutaf, Haluk Selvi ikiden fazla yazıyla dergiye katkıda bulunan akademisyenlerdir.

Dergide ondan fazla yazısı olan dört yazar hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse:

Derginin yazarları içinde iki yayın döneminde de tartışmasız en önemli katkıyı veren isim Nusret Köklü (1925-2007)'dür. Yüksek mimar olan Köklü, Manisa'nın mimari tarihiyle ilgili çok değerli incelemelerinin tamamına yakını ve yıllar içinde Manisa hakkında topladığı farklı konulardaki malzemeleri bu dergide değerlendirmiştir.⁵

Derginin her iki periyodunda önemli katkı veren ikinci yazar, Hakkı Avan (1949)'dır. 1980'lerden beri Manisa'da görev yapan Avan, gerek Manisa gerekse edebiyat üzerinde eser vermeye devam etmektedir. Avan, bir kültür adamı olarak çok geniş yelpazede katkı sunmuştur. Özellikle Sadık Karaöz, Çetin Tezcan ve Ruhi Sarıalp hakkında yazdığı makaleler her zaman kaynak olacak niteliktedir.

Doktorasını Cumhuriyet devri Manisa tarihi üzerinde yapan Nejdet Bilgi, 1997 yılında Celal Bayar Üniversitesi'nde göreve başladıktan sonra dergiye düzenli olarak katkıda bulunmuştur. İlk yazıları Manisa'nın nüfusu hakkında olan araştırmacı, daha sonraki devrelerde özellikle Manisa basın tarihiyle ve temettüat kayıtlarına dayanan sosyo-ekonomik tarihle ilgili

çalışmalarını dergide yayımlamıştır. Ayrıca kaleme aldığı iki eleştiri yazısı da dikkat çekmektedir.

Köken olarak Manisalı olmayan, fakat hayatı boyunca Manisa'nın kültürüyle ilgilenmiş bir başka araştırmacı da Bedriye Aksakal'dır. Öğretmen emeklisi olan Aksakal, çalışmalarına devam etmektedir. Dergideki yazıları daha çok Manisalı edebiyatçılar ve Tarzan üzerinde odaklanmaktadır.

Yukarıda anılan araştırmacıların dışında, Mevlüt Çelebi, sekiz; Gürol Pehlivan, yedi; Nihat Yörükoğlu, altı; Selim Altan, altı; M. Veysi Dörtbudak, beş; Kâmil Su, Hüseyin Akgül, Ünal Şenel, Cahit Telci, Lütfi Düzdemir, Mehmet Günay, Ferhat Berber, Abdülmecit Mutaf, dörder yazıyla dergiye katkıda bulunan araştırmacılar arasındadır.

d. Muhteva

Dergide çıkan yazıları altı başlıkta gruplandırmak mümkündür.

a. Tarih

Bu alandaki yazılar derginin ilk sayılarından itibaren görülse de özellikle akademisyenlerin dergiyi daha yoğun biçimde destekledikleri 1994 sonrasında gerek sayı gerekse kalite yönünde ciddi bir yükseliş grafiği yakaladığını söylemek mümkündür.

Sayısal açıdan bakıldığında Osmanlı devriyle ilgili makalelerin tarih alanında ilk sıraya yerleştiği görülmektedir. Bu yazılar kabaca tasnif edildiğinde en çok vakıflarla ilgili makale yayımlanmıştır. Esasen şehrin hayatında önemli yer tutan bu sosyal tesislerle ilgili daimî bir akademik ilginin olduğu söylenebilir. Soğuk su vakıfları (90), İzzet ve Süleyman Paşa hayratları (287, 289), Sıbyan Mektebi ve Alaybey Çeşmesi (288), Ivaz Paşa Camii inşa kitabesi (324) bu cümledendir. Diğer bazı makaleleri de (örneğin 129, 265) konuyla ilgili olmalarına rağmen farklı başlıklar altında değerlendirdim. Bu makaleler de hesaba katıldığında vakıf meselesine değinen yazı sayısı daha fazladır. Bugün Manisa'nın ilçeleri olan bazı yerleşimlerin Osmanlı devrindeki durumu hakkında da çeşitli yazılar yayımlanmıştır. Bu ilçeler Ahmetli (72), Demirci (89, 152, 153), Alaşehir (286), Turgutlu (302), Gördes (338)'tir. Manisa'daki tarikatlarla ilgili üç yazının ikisi Bektaşilik (265, 330), biri Mevlevilik (170) hakkında olup Cahit Telci'nin makalesi, arşiv kaynaklarına dayanması sebebiyle orijinal bir çalışmadır. Öte yandan Mevlevilik hakkındaki Keşfi Karadanışman'ın yazısı, 1900'lü yılların gözlemlerini de içerdiğinden konuyla ilgili kaynak değerine sahiptir. Dergide nüfus (67, 68), göç (64, 65) ve Yörük aşiretlerinin (62, 73) de ele alındığı görülmektedir. Nejdet Bilgi'nin nüfus ve Karahızırılı Aşireti (73) hakkındaki yazıları Osmanlı arşivine; Ferhat Berber'in göç hakkındaki araştırmalarıysa sözlü kaynaklara dayandığı için değerlidir. Dergide Osmanlı devrindeki idari birimlerle ilgili çalışmalar çok olmamakla birlikte nitelik bakımından üst düzeydedir. İki köyün (Yağcılar/81 ve Karasılı/301) monografisinin yanında 19. yüzyılda Manisa Belediyesi'yle ilgili bir yazı (204) dikkat çekmektedir. Dergide 19. yüzyılda Manisa'ya gelmiş seyyahlar hakkında iki makale vardır (113, 114) ki bu yazılar, adeta *Gediz* dergisinde adı geçen konuyla ilgili zamanında çıkmış makaleleri⁶ tamamlar gibidir. Bu konuların dışında Osmanlı devrindeki toplumsal yaşamla ilgili çeşitli konulara değinen oldukça fazla makalenin dergi sayfaları arasında yer aldığı görülmektedir. Ticaret (88, 228), âdetler (155, 157), kahvehaneler (339), spor (190), Yahudi Mezarlığı (156) konulu yazılar bunlardan bazılarıdır.

Millî Mücadele ve Yunan işgali dönemini ele alan makaleler mecmuada önemli bir yekûn tutmaktadır. Yunanlılarla önemli bir mücadele alanı olan ilin çeşitli bölgelerinde yapılan

çatışmalar -Manisa merkez (56, 91, 140), Alaşehir (79), Turgutlu (92, 142), Salihli (141), Soma ve Kırkağaç (143), Akhisar (282, 283)- ve Manisa'nın işgali sırasında Yunanlıların yaptığı mezalim (25, 76, 97, 98, 171) sıkça ele alınan konuları oluşturmaktadır. Bunların içinde Keşfi Karadanişman'ın hatıraları (171) ve Mevlüt Çelebi'nin İtalyan arşiv belgelerine dayanan incelemeleri (97, 98) özellikle anılmalıdır. Ayrıca Millî Mücadele'de görev alan Manisalı şahıslar hakkında da (247, 256) makalelerin neşredildiği görülmektedir.

Dergide Cumhuriyet devriyle ilgili yazılar, sayı bakımından Osmanlı devrinin hemen arkasından gelmektedir. Bu devirle ilgili hatıra mahiyetindeki yazılar dikkate değer bir orana sahiptir. Nusret Köklü (201, 202, 206, 210, 215), Tezcan Karadanişman (176, 177, 243), Tarık ve Bahattin Ölmezoğlu (242) bu yazılardaki hatıraların sahipleridir. Ayrıca Nusret Köklü'nün inceleme yazıları yer yer hatıra niteliği taşımaktadır. Eğitim (211, 313, 328), spor (190, 217, 219, 229), göç (64, 65), inkılaplar (93), ekonomi (284), çok partili dönem (137), Atatürk ve Manisa (17, 47, 95), Kıbrıs Barış Harekâtı (24) ile ilgili yazıların yanı sıra toplumsal yaşantının çeşitli konularını ele alan makaleler (186, 200, 235) dikkati çekmektedir.

Dergi Manisa ile ilişkili önemli isimlerin biyografileri bakımından da oldukça değerlidir. Kâmil Su (1), Ahmed Bedevi [Tarzan] (15,16, 101, 125, 234), Çağatay Uluçay (43, 80, 269), Sadık Karaöz (49, 102, 148), Ruhi Sarıalp (54), Nihat Yörükoğlu (80, 128, 148, 236, 275), Cumhur Karagözler (86), Yahya Karaosmanoğlu (135), Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu (136), Avni Gemicioğlu (181), A. Süheyl Ünver (275), Âli Ölmezoğlu (297), Oktay Aslanapa (297), Rıdvan Nafiz Edgüer (336) ile ilgili çeşitli materyaller içeren yazıların yanı sıra, kısaca çeşitli biyografilere değinen makaleler (18, 21, 160) de bu çerçevede değerlendirilebilir.

Derginin ilk periyodunda yer alan Enver Konukçu'nun Manisa basın tarihiyle ilgili çalışmaları bu alandaki öncü yazılar olarak değerlerini hâlâ muhafaza etmektedir. Tabiri caizse Konukçu'nun bıraktığı yerden konuyu devralan Nejdet Bilgi, Manisa'da yayımlanmış dört dergi ve bir gazete hakkında dergide makale yayımlamıştır. Bunlardan özellikle *Yeni Saruhan* gazetesinin nüshası bile yoktur. Bilgi, Nihat Yörükoğlu Arşivi'ndeki tefrikaların arka sayfalarında gazete hakkında bulunan malumatı değerlendirmiştir (82). Bunların dışında Mevlüt Çelebi (94) ve Abdülmecit Mutaf (253) bu konuda dergiye katkı sunmuşlardır. Ayrıca dergide iki kere makalelerin fihristinin neşredildiği görülmektedir (123, 239).

Manisa'nın ilk ve orta çağıyla ilgili makale pek azdır. Bunun başlıca sebebi, konuyla ilgili akademisyenlerin azlığının yanı sıra dergi yönetiminin bu konuları araştıran akademisyenlere ulaşamamış olmasıdır. Beylikler devrine ait üç yazının biri (195) Saruhoğulları'ndan kalma eserler üzerine olup daha çok sanat tarihiyle ilişkilidir. Diğeri ise (111) imaretler hakkındadır. Konstantin Zhukov'un makalesiyse (341) Saruhoğulları sikkeleri üzerine olup bu beyliğin tarihini değiştirebilecek ölçüde önemli bazı bulguları içermektedir. İlkçağı konu edinen dört yazının sadece biri (138) konunun uzmanı tarafından kaleme alınmış olup diğerleri (41, 42, 194) derleme-deneme niteliğindedir.

Tıp tarihi hakkında da dergide çeşitli makaleler bulunmaktadır. Bunlardan Ahmet Kasımoğlu (31) ve Lityazol Cemil olarak bilinen Cemil Şener (58) üzerine yazılmış makaleler biyografik açıdan önemlidir. Ayrıca tıp yazmaları (261), Osmanlı devrinde görülen hastalıklar (158) ve Manisa Bimarhanesi (331) dergide ele alınan diğer konulardır.

b. Mimarlık Tarihi ve Kent Kimliği

Dergide kent kimliği ve mimarlık tarihi konularının birbirini bütünler bir mahiyet arz ettiği görülmektedir. Derginin ilk periyodunda akademik yönlendirmeyi sanat tarihçisi Enis

Üçbaylar'ın yapması, bu alanla ilgili daha fazla yazının yayımlanmasına yol açmıştır. Adı geçen isim, aynı zamanda dayısı olan Nusret Köklü'den yazı talep etmek suretiyle onun dergide yıllar boyunca yazmasını sağlamış, böylece dergide kentin gelişimiyle ilgili ciddi bir birikim oluşmuştur. Bu yazıların önemli bir kısmı mimari eserlerin plan ve haritalarıyla desteklenmiştir (bk. Ek 2). Bu yönüyle mecmua, Manisa'nın mimari tarihi ve kent gelişimi hakkında yazacaklar için çok önemlidir.

Dergide çok defa eski eserler ile kentin gelişimi konuları bir arada ele alınmıştır. Dolayısıyla her zaman kesin bir ayrıma gitmek mümkün değildir. Nitekim Hakkı Acun (2) ve Enis Üçbaylar'ın (316) makalelerinin başlıkları bu durumun güzel örnekleridir.

Saruhanoğulları Beyliği mimarisıyla ilgili en önemli makale Nusret Köklü'nün dört sayı devam eden "Saruhanlılar Devrinde Manisa" yazısıdır. İlhami Bilgin'in Saruhan Bey türbesiyle ilgili çalışması da çok değerli olup her iki makale de plan ve fotoğraflarla desteklenmiştir.

Osmanlı devri eserlerinden darphane (3), Sultan Camii ve Külliyesi (193), tarihî çeşmeler (264) ve Saray-ı Âmire (314), Muradiye Külliyesi (184) hakkında makaleler bulunan dergide, ayrıca Köklü'nün "Manisa'da Osmanlı Eserleri" başlıklı yedi sayı süren makalesinde şu eserler ele alınmıştır: Sultan Camii, Sıbyan Okulu, Sultan Hamamı, Bimarhane-Darüşşifa, Alibey Camii, Muradiye Külliyesi, Hatuniye Camii ve Külliyesi, Sıbyan Okulu, Kurşunlu Han, Çeşnigir Camii, Çeşnigir Kütüphanesi, Rum Mehmet Paşa Bedesteni, İvaz Paşa Camii, Sinan Bey Medresesi, İbrahim Çelebi Camii, Kabak Tekkesi, Hacı Yahya Camii, Lala Paşa Camii, Attar Hoca (Karaköy) Camii, Karaköy Hamamı, Arap Alanı (Mahmut Efendi) Camii, Ayniali Camii, Ayniali Türbesi, Molla Şaban Sıbyan Okulu, köprüler, Hüsrev Ağa Camii, Hüsrev Ağa Camii Haziresi'ndeki Türbe, Hüsrev Ağa Hamamı, Nişancı Paşa Camii, Yakup Ağa Sıbyan Okulu, Göktaş Camii, Çeşme, Terzioğlu Türbesi, Dilşikar Camii, Çeşme, Sıbyan Okulu, Dilşikar Hamamı, Alaybey camii, Alaybey Çeşmesi, Çatal Camii, Sarabat Camii, Vak Vak tekkesi, Alaca Hamam, Yirmi İki Sultanlar Türbesi, Yarhasanlar Camii, Derviş Ali Camii, Yarhasanlar Çeşmesi, Süleyman Paşa Çeşmesi, Kaval Çeşme, Ali Ekber (Karaköy) Çeşmesi, Halil Efendi Çeşmesi, Hacı Osman Çeşmesi, Saruhan Bey Parkı Çeşmesi.

Kent kimliğiyle ilgili yazıları temelde üç grupta toplamak mümkündür. İlk grup, kentin mimari kimliğinin tarihiyle ilgili makalelerdir. Bu noktada Saruhan Beyliği'nden başlayarak Osmanlı devri şehrinin oluşumunun ele alındığı Hakkı Acun'un çalışması (2) önemini hâlâ muhafaza etmektedir. Millî Mücadele sırasında Yunanlılar tarafından yakılan Manisa, imar planı yapılan ilk şehirdir. Bu bağlamda bu imar planıyla ilgili çeşitli yazıların dergide yer bulduğu görülmektedir. Köklü'nün çalışmaları (192, 197) ve yine aynı konuda İtalyan belgelerine dayanan Mevlüt Çelebi'nin makalesi (96) konuyla ilgili çok önemli veriler sunmaktadır. Ayrıca şu konuların da ele alındığı görülmektedir: Şehrin yayılma alanı ve mahalleleri (199, 205), Fetih şenlikleri (209), Hükümet Konağı (218).

İkinci grup, yok olan tarihî eserlerle ilgili eleştirel yazılardır. Konuyu vakıflar bağlamında genel hatları itibarıyla ele alan yazılar (133, 213, 278) dışında, Manisa özelinde İkinci Mevlevihane'nin kalan son matbah duvarının da yıkılıp yerine park yapılması (74) ve Muradiye Külliyesi'nin korunma sorunları (226) üzerinde makaleler yayımlanmıştır.

Üçüncü grup, derginin çıktığı yıllarda Manisa'nın güncel kent sorunlarının irdelendiği makalelerdir. Bu yazıların bir kısmı genel anlamda kent kimliğiyle ilgili olup (174, 246, 251, 318, 321, 322), diğerleri belli konular üzerinedir; Atatürk Anıtı (7), Sanayii sitesi (38, 216, 220),

Ulu Camii Çalar Saati (48), Spil Dağı Millî Parkı ve buraya teleferik yapımı meselesi (104, 105), Çaybaşı'ndaki Niobe Açık Hava Tiyatrosu (106), esnafılık (150), toplu konut uygulamaları (216), restorasyon ve koruma yaklaşımları (227), içme suyu sorunları (254), çevre temizlik vergisi (312).

c. Halk Bilimi

Dergi halk bilimi araştırmaları yönünden de oldukça zengindir. Ancak bu yazıların önemli bir kısmı, sadece malzemeyi serimlemeyi önemseyen bir yaklaşım çerçevesinde kaleme alınmışlardır. Çok defa materyalin kimden veya nereden derlendiğinin bile kaydedilmediği görülmektedir. Bu amatör yaklaşım, dergideki halk bilimi yazılarının güvenilirliğini zedelemektedir. Ancak bu zafiyetlere rağmen dergide bugün derlenmesi pek mümkün olmayan malzemelerin var olduğu da bir gerçektir. Manisa'da yapılmış folklor araştırmalarının değerlendirilmesine (273) ve Manisa'da halk bilimi araştırmalarının sorunlarına (276) dair makaleler, yer yer yukarıda zikredilen meselelere dikkat çekmektedir. Ayrıca halk biliminin mahiyetini (55) ve bir köy derleme gezisini (164) konu edinen yazıların halk bilimi alanında eğitim almış uzmanlar tarafından yazıldığı görülmektedir.

Dergide gelenek-görenek ile ilgili yazılar ağırlıktadır. Bu noktada Manisa denilince akla ilk gelen mesir macunu ve törenleridir. Dergide de bu geleneğin çeşitli yönleriyle incelendiği görülmektedir. Bu yazıların önemli bir kısmı halk bilimi kapsamında değilse de konu bütünlüğünü bozmamak adına bu başlık altında ele alınacaktır. Makalelerin bir kısmı mesir macunu hakkında olup yapımında kullanılan bitkiler (32, 280), eski tıp kaynaklarındaki varlığı (57) söz konusu edilmektedir. Makalelerin önemli bölümüyse bu geleneğin tarihiyle ilgilidir. Bunlar da kendi içinde ikiye ayrılabilir: Geleneğin Osmanlı devrindeki durumuyla ilgili makaleler (129, 134, 207, 333) ve Cumhuriyet'le birlikte geleneğin resmî törene, törenden de festivale evrilmeye başlayan yönüne değinen yazılar (103, 207). Mesir geleneğinin başlamasına vesile olan Hafsa Sultan'la ilgili makaleler de dergi sayfalarında yer almıştır. Nihat Yörükoğlu, bu hanım sultanın İstanbul'daki türbesinin kötü durumuna temas eden bir yazı (332) kaleme aldıktan sonra, onun Türk olduğunu savlayan (333) ve imaretlerine değinen (335) iki makaleyle dergiye katkıda bulunur⁷. Hakkı Avan ise Hafsa Sultan ile Merkez Efendi'nin görüşmesinin mümkün olup olmadığını irdeler (53). Dergide Mesir törenlerini halk bilimsel açıdan inceleyen yegâne makale (311), Fikret Türkmen'e aittir. Konunun diğer yazarlar tarafından genellikle "bize ait" ve "doğru-yanlış" kategorileri içinde ele alındığı dikkate alındığında, Türkmen'in mesiri, baharın gelişi ritüellerine bağlaması önemli bir farklılık ve katkıdır. Ayrıca dergide Mesir töreni programlarıyla ilgili haberler (131, 132, 149, 233, 238, 240) de yer almaktadır. Dergide Hıdırellez ritüeli, Mesir töreninden sonra bu alanda en çok yazının (9, 35, 163, 271) kaleme alındığı konudur. Hakkı Avan, tüm ilkyaz şenliklerine (Mesir töreni, Hıdırellez, Arap Kabağı, Kiraz yaylasına çıkma) bir denemesinde (44) değinirken; Hüseyin Akgül⁸, Manisa'da özel biçimde kutlanan Regaip gecesini inceler (7). Evliya kültürüyle ilgili üç makalede (8, 272, 277) şehir merkezi, merkeze bağlı Gürle Köyü ve Kula'nın Encekler Köyü'ndeki yatırlar etrafında oluşan inanç ve uygulamalar hakkında bilgi verilmiştir.

Dergideki halk hekimliğiyle ilgili tüm makalelerin (26, 27, 28, 29, 30) yazarı Selim Altan'dır. 2021'de vefat eden araştırmacı, Manisa yöresindeki halk tedavileri üzerine kitaplaşmış⁹ bir doktora tezi de hazırlamıştır. Dolaylı olarak halk hekimliğiyle ilgili bir yazı (6) da Girit muhacirlerinin yemekleri hakkındadır ve makalenin yazarı, aslen tıp doktoru olan folklor araştırmacısı Eren Akçiçek, mevzuyu sağlık bakımından da değerlendirmektedir.

Halk edebiyatı alanındaki ilk yazı, Bedriye Aksakal'ın "Sazıyla Sözüyle Manisa"dır. Yazar, bu başlığı daha sonra yayımladığı kitapta da¹⁰ kullanmıştır. Dergide mâni (10, 260, 281), türkü (13, 45), atasözü (281) ve tekke edebiyatı (257, 262) üzerine derleme mahiyetinde yazılar yayımlanmıştır. Âşık edebiyatı alanında ise; aslı "Mağnisa Destanı" olan, fakat dergide "Manisa" başlığıyla yayımlanan şiirin sahibi (36) Tevhide Hanım'la ilgili iki çalışma (262, 274) göze çarpar.

El sanatları-zanaatları hakkında da çeşitli yazıları dergi sayfalarında görmek mümkündür. Tepme keçecilik (11), dokumacılık-halıcılık (23, 52, 84), hattatlık (259), takı yapımıcılığı (308, 309), oya işlemeciliği (325), halk mimarisi (180) üzerine makaleler bu cümledendir.

d. Dil, Edebiyat ve Kitabiyat

Dergide dille ilgili sadece iki makale yayımlanmıştır. Biri Manisa Halk Kütüphanesi'ndeki Çağatayca bir yazma (294), diğeri ise (326) Demirci ilçesi ağzında görülen bir ses değişimi hakkındadır.

Öncelikle bir araştırma dergisi olan *Manisa*'da çok fazla edebî ürüne yer verilmez. Bu bakımdan edebiyatla ilgili yazılar iki kısma ayrılabilir; araştırmalar, edebî ürünler.

Şehzadelerin sancak beyliği yaptığı Manisa'da onların çevresinde bir edebî muhit oluşmuştur. Birrî (100, 146, 258), Merkez Efendi (112, 268), Manisa'yı ziyaret edip Manisa lâlesi hakkında şiir yazan Nâbî (145) hakkında yazılmış makalelerin dışında, Veysi Dörtbudak üç yazıyla (126, 127, 130) Manisalı on bir divan şairi hakkında bilgi vermektedir.

Dergide Cumhuriyet devri şiiri hakkında da makaleler vardır. Ünal Şenel'in Cumhuriyet devri Türk şiirinde Manisa'nın yerini değerlendirdiği makalesi (295) dışında, şu şairler inceleme konusu yapılmıştır: İlhan Berk (14), Halil Şahan (20), Çetin Tezcan (51), Ahmet Küey (154, 296), Sabahattin Akman (291), Cafer Lagarlı (292), Keriman Yalçın (298). Bedriye Aksakal'ın Yusuf Atılgan incelemesi ve Yakup Kadri Karaosmanoğlu değinisi dışında (14) ilginçtir ki Manisalı yazarlar hakkında dergide hiç makale yayımlanmamıştır.

Edebî ürünlere bakıldığında, araştırmalarda alıntılananlar hariç, dergide on bir şiir neşredilmiştir. İmzası olan şairler şunlardır: Erşen Akar (5), Âşık Tevhide (36, 244), İlyas Yılmaz Beceren (61), Dilek Üner (121), Ayşegül Karaarslan (168, 169), Haydar Kaya (183), Nusret Köklü (212), Halil Şahan (293), Muammer Yıldız (330). Bu isimlerin içinde Nusret Köklü'nün "Damla Damla Deyişler" başlıklı manzumeleri beş sayı devam etmektedir. Dergide ikisi (166, 167) Ayşe İlker'e, biri (290) Halil Şahan'a ait olmak üzere, üç deneme yayımlanmıştır.

Kitabiyat alanındaki makaleleri iki gruba ayırmak mümkündür: Kitap-kütüphane üzerine yazılanlar ve kitap tanıtımları. İlk grup makalelerde Manisa kültüründe yazma eserlerin yeri (261), Manisa Halk Kütüphanesi'ndeki tıp yazmaları (323), Zeynelzâde Kütüphanesi (224), Manisa üzerine yapılmış yayınların değerlendirilmesi (46), Nusret Köklü'nün *Dünkü Manisa* kitabındaki bir hatayı düzeltmesi (203), Mehmed Yaşar'ın *Ziraat Fenni* kitabının değerlendirilmesi (303) konularının işlendiği görülmektedir. İkinci grupta ise kitap tanıtım yazıları yer alır. Sadık Karaöz'ün *Atatürk Manisa'da* (39), Hakkı Avan'ın *Manisa Mektupları* (63), Nihal Yeğınobalı'nın *Cumhuriyet Çocuğu* (99), Celal Bayar Üniversitesi Manisa Türk Tarihi ve Kültürünü Araştırma Merkezi'nin yayımladığı *Manisa Araştırmaları 1* (222) ve *Manisa Araştırmaları 2* (115), Mustafa Yıldırım'ın *Ulus Dağına Düşen Ateş* (147), Kemal Y. Aren'in *Çaybaşı'ndan Manisa'ya* (337) tanıtılan kitaplardır.

e. Arkeoloji ve Müzecilik

Dergide arkeolojiyle ilgili yazıların büyük kısmını Manisa veya yakın çevre müzelerinde çalışan arkeologlar kaleme almıştır. Başlıca konular şunlardır: Kybele (19, 315), Atlantis efsanevi kentinin Manisa ilişkisi (22), Tantal Kalesi (59), tapınaklar (60, 109, 178), kazı sonuçları (108, 124, 255), yüzey incelemeleri (144, 279).

Müzecilik bağlamında müzeciliğin kuruluş tarihçesi (107), eski eser kaçakçılığı (107), Manisa şehir müzesi tasarısı (214), Manisa Müzesi (306) gibi konuların ele alındığı görülmekle beraber, derginin bulunduğu coğrafyaya nazaran hem arkeoloji hem de müzecilik alanlarında önemli bir birikim oluşturamadığı dikkatlerden kaçmamaktadır.

f. Diğer Alanlar

Turizm hakkında beklenenin aksine dergide oldukça az yazı çıkmıştır. Bu yazıların bir bölümü (50, 305, 318) il bazında nasıl bir turizm stratejisi izlenmesi gerektiğiyle ilgili önerileri içerirken; Emir Kaplıcaları (66) ve Spil Dağı (162) hakkındaki yazılar buraların turizm potansiyelini ortaya koymak için kaleme alınmıştır.

Şehrin kültür hayatıyla ilgili çeşitli haberlerin de dergide ara ara çıktığı görülmektedir. Bunlar genel haberler (182, 232, 241, 263), sempozyum, panel ve konferans değerlendirmeleri (4, 223, 245, 248, 304), kitap yazma çağrısı (122), Celal Bayar Üniversitesi bünyesinde Manisa Tarih ve Kültürünü Araştırma Merkezi'nin açılması (250), sempozyum açılış konuşmaları (267, 299) olarak sıralanabilir. Derneğin faaliyetlerini haber veren yazılar da kültür hayatı bağlamında değerlendirilebilir. Dergide yayımlanan bu raporlar (85,116, 117, 118, 119, 120) sayesinde dernek faaliyetleri hakkında bilgi edinmek mümkündür. Manisa'da eğitim faaliyetleri ise sadece bir yazıda (270) değerlendirilmiştir.

Bir kültür dergisi olan Manisa'da ekonomi konusu doğal olarak çok fazla yer tutmaz. Manisa'nın Türkiye ekonomisi içindeki yeri (191), vergi dağılımı (249), su kaynaklarını koruma (285), organize sanayi bölgesinin sorunları (310) başlıca konulardır. Ayrıca Manisa ekonomisinde önemli bir yer tutan bağıcılıkla ilgili çeşitli yazıların (87, 65, 185, 221, 230, 329) yayımlandığı görülmektedir. Bu yazılarda teknik konularla birlikte, bağıcılığın geliştirilmesi için yapılması gerekenler üzerinde durulmuştur.

Sonuç

Manisa dergisi 1982-1984 ve 1992-2005 yılları arasında iki periyot halinde toplamda 37 sayı (birleştirilen sayılardan dolayı aslında 34) yayımlanmıştır. Bu zaman dilimi içinde Manisa ile ilgili 350'ye yakın makalenin neşredildiği, çıktığı yıllarda il içinde rakipsiz bir kültür dergisi olmuştur. Celal Bayar Üniversitesi'nin kuruluşuyla her geçen yıl daha fazla akademisyen desteği almış olsa da bu destek ve iş birliği hiçbir zaman istenen noktaya varamamıştır. Bunda Manisa üzerine düzenli çalışan akademisyen eksiği kadar, özellikle 2000'li yıllardan itibaren dernek yönetiminin dergiyi giderek daha az önemsemesinin etkisi de vardır. Bu ilgi yokluğu derginin nihayet kapanmasına yol açmıştır.

Manisa'yı merkeze alan kapak tasarımlarıyla dikkat çeken derginin iç baskı kalitesi her zaman aynı seviyede değildir. Muhteva açısından bakıldığında, derginin ilk periyodunda mimarlık tarihiyle ilgili yazıların çokluğu dikkat çekicidir. Bu durum, sanat tarihçisi Enis Üçbaylar'ın derginin akademik yönüyle ilgilenmesinin bir sonucu gibi görünmektedir. Derginin ikinci periyodunda makalelerin alanları daha geniş bir yayılma göstermektedir. Bunda 1992'de

kurulan Celal Bayar Üniversitesi'ne mensup akademisyenlerin farklı alanlardan yaptıkları katkıların da önemli rolü vardır.

Tarih alanındaki makalelerden Osmanlı devrine ait olanlar neredeyse tamamen sosyo-ekonomik tarihle ilgilidir. Siyasi ve askerî konuların Millî Mücadele döneminde ağırlıklı yer tuttuğu görülmektedir. Bu bağlamda Yunan işgal ve mezalimi dergide sıkça işlenir. Cumhuriyet devriyle ilgili yazılar da genellikle sosyo-ekonomik konulardadır. İlk ve orta çağlara ait yazı çok azdır. Öte yandan dergi biyografi ve basın-yayın tarihi bakımından zengin bir tablo sunar.

Mimarlık tarihi ve kent kimliğiyle ilgili yazılar dergide mühim bir yekûn tutmakta olup, Manisa bölgesinin sanat ve mimari tarihi üzerine çalışanların mutlaka görmek zorunda oldukları bir vasat oluşturmuştur. Özellikle Nusret Köklü'nün alanla ilgili yazıları hemen her zaman plan ve haritalarla desteklenmiştir. Dergide yüze yakın plan, rölöve ve harita vardır (bkz. Ek 2). Millî Mücadele sırasında Yunanlıların harabeye çevirdikleri şehrin imarıyla ilgili yazılar da dergide önemli bir yer kaplamaktadır.

Halk bilimi alanında oldukça amatör yazıların yanında akademisyenlerin makalelerine de rastlanmaktadır. Temelde "yok olan halk kültürü malzemesinin kurtarılması" yaklaşımının hâkim olduğu dergide, yer yer Manisalı halk ve tekke şairlerine de yer verildiği görülmektedir. Amatör nitelikli makalelerde kaynak kişi künyesinin, derleme yapılan yerin verilmemesi ciddi yöntem sorunlarıdır.

Dil alanı dergide neredeyse hiç ele alınmamıştır. Divan edebiyatı çalışmalarının önündeki en önemli engel kaynak eksikliğidir. Dolayısıyla yapılan çalışmalar daha çok tezkirelerdeki bilgilerin nakli veya bazı Manisalı şairlerin şiirlerinin şerhi şeklindedir. Modern edebiyat araştırmalarının çoğu, akademisyenlerin kaleminden çıkmamış, daha çok okur merkezli bir yaklaşımla kaleme alınmış makaleden çok "deneme" mahiyetindeki çalışmalardır.

Arkeoloji ve müzecilikle ilgili yazılar, oldukça teknik olan bu alanlarla ilgili makalelerin ortalama okurun dikkatini çekecek şekle dönüştürülmüş hâlleridir. Ancak pek çok önemli antik şehrin bulunduğu Manisa'nın bu birikiminin dergi sayfalarına yansdığı söylenemez. Benzer şekilde turizm de dergide pek yer bulamamıştır.

Bütünüyle bakıldığında *Manisa Dergisi* on beş yıl boyunca popüler-akademik bir dergi olarak yayımlanmıştır. Özellikle 1997'den sonra akademik yönünün giderek kuvvetlendiği görülen derginin bölgeyle ilgili yapılacak araştırmalarda mutlaka dikkate alınması gerekmektedir.

Teşekkür

Çalışmamı okuyarak görüşlerini bildiren Doç. Dr. Nejdet Bilgi, Dr. Öğr. Üyesi Cengiz Gürbıyık ve Dr. Mustafa Özbaş'a teşekkür ederim.

Kaynakça

- Akgül, H. [1987]. *Manisa folkloru*, Manisa: Şafak Matbaası.
- Aksakal, B. (1987). *Sazıyla sözüyle Manisa*. Manisa: Şafak Matbaası.
- Altan, S. (2000). *Manisa tıp folkloru -Manisa yöruk köylerinde bilinen halk tedavileri-*. İzmir: Akademi Kitabevi Yayınları.
- Bilgi, N. (1999). Manisa basın hayatının ilk dergisi: İslâm ve Ulûm. *Manisa Dergisi*, 18 (Aralık), s. 19-37.
- Bilgi, N. (2001). Yeni Doğuş: Manisa halkevi dergisi. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 17/49 (Mart), s. 131-157.
- Bilgi, N. (2003). Manisa basın tarihinin cumhuriyet dönemindeki ilk dergisi: Güzel Saruhan. *Manisa Dergisi*, 25-26 (Haziran-Aralık), s. 32-41.
- Bilgi, N. (2008). Manisa kültürünün sessiz bir mimarı: H. Nusret Köklü. H. Nusret Köklü, N. Bilgi (Haz.), *Ömrümün kısa öyküsü Manisa* içinde (s. XI-XXII). Manisa: Manisa Belediyesi Kültür Yayınları.
- Gürsoy, E. Z. (1982). Manisa dergisi çıkarken. *Manisa Dergisi*, 1/1 (Nisan), s. 3.
- Karadanışman, T. (1982). İkinci sayımız çıkarken. *Manisa Dergisi*, 1/2 (Ağustos), s. 3.
- Karadanışman, T. (2012). *Manisa bizimdir*. Manisa: Manisa'yı Mesir'i Tanıtma ve Turizm Derneği.
- Köklü, N. (2002). Manisa dergisi ve Manisa şehir müzesi üzerine bir yazı. *Manisa Dergisi*, 23-24 (Haziran-Aralık), s. 3-8.
- Pehlivan, G. (1999). *Genç Spil bibliyografyası*. İzmir: Akademi Kitabevi.
- Turizm Derneği Yönetim Kurulu. (1992). Yeniden çıkarken. *Manisa Dergisi*, 1 (15 Eylül), s. 3.
- Türkçapar Günay, N. (1999). *Gediz bibliyografyası*. İzmir: Akademi Kitabevi.
- Üçbaylar, E. (1983). İkinci yılımıza başlarken. *Manisa Dergisi*, 2/4 (Nisan), s. 3.
- Yörükoğlu, N. (1993). *Hafsa sultan ve külliyesi*. Ankara: Sevinç Matbaası.

Açıklamalar

- ¹ Bibliyografyası için bk. (Türkçapar Günay, 1999).
- ² Bibliyografyası için bk. (Pehlivan, 1999).
- ³ Nejdet Bilgi ile yapılan görüşme (28.11.2021).
- ⁴ Parantez içindeki rakamlar, yazının makalemin sonunda "Ek 1" olarak yer alan derginin bibliyografyasındaki yer numarasıdır.
- ⁵ Hayatı ve eserleri için bk. (Bilgi, 2008, s. IX-XXII).
- ⁶ Künyeleri için bk. (Türkçapar Günay, 1999, s. 6).
- ⁷ Konuya kitap olarak katkısı için bk. (Yörükoğlu, 1993).
- ⁸ Konuya kitap olarak katkısı için bk. (Akgül, [1987]).
- ⁹ Bk. (Altan, 2000).
- ¹⁰ Bk. (Aksakal, 1987).

Ek 1: Manisa Dergisi Bibliyografyası

1. "Acı Kaybımız, 28 Mart 1984 Günü Yitirdiğimiz Kâmil Su (1909-1984)", 3/7 (Nisan 1984), s. 5.
2. Acun, Hakkı: "Manisa Kentinin Gelişimi (Eski Eserlerin Şehir Gelişimine Etkileri ve Manisa'nın Eski Mahalleleri)", 2/5 (Ağustos 1983), ss. 21-39.
3. ————: "Manisa Darphanesi", 3/7 (Nisan 1984), ss. 23-27.
4. Açıkdil, Azmi: "Bir Panel Daha", 3 (Haziran 1993), ss. 19-22.
5. Akar, Erşen: "Bir Anıt Yapımına çağrı", 30 (Aralık 2005), s. 51. [Şiir]
6. Akçiçek, Eren: "Girit Türkleri'nin Mutfağı, Yedikleri Otların Beslenme ve Sağlık Yönünden Değerlendirilmesi", 13 (Mayıs 1997), ss. 51-60.
7. Akgül, Hüseyin: "Manisa'da Regaip Kandili", 1/2 (Ağustos 1982), ss. 50-52.
8. ————: "Manisa'daki Horasan Erenleri", 2 (Şubat 1993), ss. 12-13.
9. ————: "Manisa'da Hıdırellez Geleneği", 3 (Haziran 1993), ss. 26-27.
10. ————: "Manisa Mânilerinde Bağ Motifi", 13 (Mayıs 1997), ss. 41-42.
11. Akgül, Esra: "Akhisar'da Tepme Keçecilik", 6 (Haziran 1994), ss. 35-36.
12. Aksakal, Bedriye: "Sazıyla Sözüyle Manisa", 1/1 (Nisan 1982), s. 51.
13. ————: "Öyküleriyle Türkülerimiz", 2/6 (Aralık 1983), ss. 48-52.
14. ————: "Edebiyatta Manisa", 1 (15 Eylül 1992), ss. 15-19; 2 (Şubat 1993), ss. 9-12; 5 (Şubat 1994), ss. 33-36; "İlhan Berk", 12 (Kasım 1996), ss.49-51.
15. ————: "Yeşilin Atası", 3 (Haziran 1993), ss. 10-11. [Tarzan hakkında]
16. ————: "Tarzan'a Mektup", 3 (Haziran 1993), ss. 12-13.
17. ————: "Atatürk Manisa'da", 5 (Şubat 1994), ss. 36-38.
18. ————: "Manisalı Mücâhit Kadınlar", 7 (Ekim 1994), ss. 30-38.
19. ————: "Kybele", 9 (Haziran 1995), ss. 37-38.
20. ————: "Çitlenbik Ağacına Aşık Bir Adam", 11 (Şubat 1996), ss. 24-25. [Halil Şahan hakkında]
21. ————: "Saruhan Vilayetine Bir Nazar", 14 (Kasım 1997), ss. 3-11.
22. Aksakal, Haydar: "Atlantis ve Manisa", 17 (Mayıs 1999), ss. 32-33.
23. Aksoy, İsmail: "Halıcılık Diyarı Demirci", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 65-68.
24. Alçıtepe, Galip: "Kıbrıs Barış Harekâtı'nda Şehit Düşen Manisalıları", 28 (Aralık 2004), ss. 27-29.
25. ————: "Bazı Yunan Kayıtlarına Göre İşgal Dönemi Manisası Hakkında Birkaç Not", 28 (Aralık 2004), ss. 31-37.
26. Altan, Selim: "Sancaklı Kayadibi Köyünde Halk Hekimliği Uygulamaları", 15 (Mayıs 1998), ss. 23-27.
27. ————: "Manisa Dağ Köylülerinin Dilinde Sağlık ile İlgili İsimlendirmeler", 18 (Aralık 1999), ss. 42-44.
28. ————: "Manisa ve Yund Dağı Yörükleri Arasında Bilinen Tıbbi Bitki Adları", 18 (Aralık 1999), ss. 45-47.

29. — — — — —: “Manisa Dağ Köylerindeki Halk Hekimliği Uygulamalarında Yaşayan Eski Türk İnançları I -Albastı Hastalığı ve Alkarısı İnanıcı-”, 19 (Haziran 2000), ss. 24-26.
30. — — — — —: “Cumhuriyetin 80. Yılında Manisa Aktarlarının Sağlık Hayatımızdaki Yeri ve Bazı Etik Soru(n)lar”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 24-31.
31. — — — — —: “Manisa’nın Şeyh’ül Etibbası Dr. Ahmet Kasımoğlu”, 30 (Aralık 2005), ss. 36-44.
32. Altan, Yasin, Ömer Seyfettin Sevinç, Emin Uğurlu: “Mesir Macunu Yapımına Katılan Bitkilerin Değişik Amaçlar İçin Kullanım Şekilleri”, 13 (Mayıs 1997), ss. 43-50.
33. Altan, Yasin, Ali Emirosmanoğlu: “Demirci Çamköy’de Üç Anıt Çınar”, 19 (Haziran 2000), ss. 36-39.
34. Aren, Cumhuri: “Orta Asya’dan Manisa’ya Türk Kültürünün İzleri”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 82-84.
35. — — — — —: “Manisa ve Yöresinde Hidrellez Kutlamaları Üzerine Mülahazalar”, 28 (Aralık 2004), ss. 38-42.
36. Âşık Tevhide, “Manisa”, 1/2 (Ağustos 1982), s. 4.
37. Avan, Hakkı: “Manisa’ya Atatürk ve Kurtuluş Anıtı Yapılırken”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 5-21.
38. — — — — —: “Manisa Küçük Sanayi Sitesinin Sorunları ve Öneriler”, 2/4 (Nisan 1983), ss. 80-85.
39. — — — — —: “Atatürk Manisa’da”, 2/6 (Aralık 1983), ss. 39-41.
40. — — — — —: “Manisa’da ‘Eski Eserleri Sevenler Kurulu Nizamnamesi’ ve Düşündürdükleri”, 3/7 (Nisan 1984), ss. 43-44.
41. — — — — —: “Üzüm/ Şarap ya da Dionysos”, 1 (15 Eylül 1992), ss. 12-14.
42. — — — — —: “Sipylos -Manisa Dağı-”, 2 (Şubat 1993), ss. 20-22.
43. — — — — —: “M. Çağatay Uluçay’ı Anarken”, 4 (Ekim 1993), ss. 11-12.
44. — — — — —: “Manisa’da İlkyaz Şenlikleri”, 6 (Haziran 1994), s. 28.
45. — — — — —: “Üzümün Türküsü”, 8 (Şubat 1995), ss. 43-44.
46. — — — — —: “Manisa Kent Tarihi Üzerine Yazılanlar”, 9 (Haziran 1995), ss. 29-32; 10 (Ekim 1995), ss.14-16
47. — — — — —: “Atatürk’ün Manisa’da Halkla Konuşmaları”, 12 (Kasım 1996), ss. 24-29.
48. — — — — —: “Ulu Cami’nin Çalar Saati”, 19 (Haziran 2000), ss. 52-54.
49. — — — — —: “Manisa’ya Gönül Verenlerden Sadık Karaöz”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 50-54.
50. — — — — —: “Manisa’da Turizm ve Geleceği”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 68-71.
51. — — — — —: “Manisalı Sessiz Bir Şair: Çetin Tezcan”, 27 (Haziran 2004), ss. 37-48.
52. — — — — —: “Manisa Dokumacılık Sanatı Üzerine Bir Deneme”, 28 (Aralık 2004), ss. 53-64.
53. — — — — —: “Merkez Efendi ile Hafsa Sultan Hiç Görüşmüş müdür?”, 29 (Haziran 2004), ss. 64-67.
54. — — — — —: “Büyük Atlet ve Spor Adamı Ruhi Sarıalp”, 30 (Aralık 2005), ss. 52-65.
55. Avşar, M. Emin: “Halkbilim -Folklor-”, 2 (Şubat 1993), ss. 22-23.

56. Ayışığı, Metin: Milli Mücadelede Manisa", 7 (Ekim 1994), ss. 3-14.
57. Bayat, Ali Haydar: "İbn-i Sînâ'nın Kânûn'unda ve Osmanlı Tıp Yazmalarında Mesir", 15 (Mayıs 1998), ss. 9-16.
58. Bayat, Ali Haydar, Necdet Okumuş: "Lityazol Cemil ve Dr. Cemil Şener", 19 (Haziran 2000), ss. 40-48.
59. Bayçın, Hüseyin Nazmi: "Tantal Kalesi", 4 (Ekim 1993), s. 16.
60. Bayçın, H. Nazmi, Hikmet Bozkurt: "Manisa Ortasında Bir Eski Mabet", 8 (Şubat 1995), ss. 29-30.
61. Beceren, İlyas Yılmaz: "Nihat Yörükoğlu'na Akrostiş", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), s. 117. [Şiir]
62. Berber, Ferhat: "Manisa ve Yöresinde Yörük ve Türkmenler", 20 (Aralık 2000), ss. 39-53.
63. ————: "Manisa Mektupları", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 69-72. [Kitap tanıtımı]
64. ————: "Alaşehir'den Kıbrıs'a", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 90-94.
65. ————: "Manisa'da Bir Bulgaristan Türkü", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 107-116.
66. Bıyıklı, Beyhan: "Emir Hamamları", 2/6 (Aralık 1983), s. 56. [Kula'daki Emir Kaplıcaları hakkındadır.]
67. Bilgi, Nejdet: "1834-1835 Yıllarında Saruhan Sancağı'nda Nüfus", 13 (Mayıs 1997), ss. 19-30.
68. ————: "Saruhan Sancağı'nın 1842 Yılı Nüfusu", 14 (Kasım 1997), ss. 23-32.
69. ————: "Ana Hatlarıyla Cumhuriyet Döneminde Manisa", 16 (Kasım 1998), ss. 21-26.
70. ————: "Manisa Basın Hayatının İlk Dergisi: İslâm ve Ulûm", 18 (Aralık 1999), ss. 19-37.
71. ————: "Bozkurt: Manisa Halkevi Dergisi", 19 (Haziran 2000), ss. 16-23.
72. ————: "Geçmişten Günümüze Ahmetli", 20 (Aralık 2000), ss. 19-38.
73. ————: "XIX. Yüzyılın Ortalarında Salihli'de Elçi Aşireti/Karahızırlı", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 13-30.
74. ————: "Tarihî Hafızamız ve Manisa", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 73-77.
75. ————: "Manisa Lisesi Dergisi: Bizim Lise", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 15-26.
76. ————: "Manisa Yangını ve 8 Eylül Törenlerine Dair Bir Belge", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 38-42.
77. ————: "Manisa Basın Tarihinin Cumhuriyet Dönemindeki İlk Dergisi: Güzel Saruhan", 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 32-41.
78. ————: "Genç Kızılaycılar Dergisi", 27 (Haziran 2004), ss. 26-36.
79. ————: "Alaşehir Kongresi Reisi Hâcim Muhiddin Çarıklı Kimdir?", 28 (Aralık 2004), ss. 15-30.
80. ————: "Manisa Tarih ve Kültürünün Âbide İsmi Nihat N. Yörükoğlu ve Çağatay Uluçay'la Mektuplaşmaları", 28 (Aralık 2004), ss. 70-88.
81. ————: "Yağcılar Köyü/Beldesi -Sosyal ve Ekonomik Yapı-", 29 (Haziran 2004), ss. 23-40.
82. ————: "Yeni Saruhan: Manisa'nın Malûm ve Meçhul Gazetesi", 30 (Aralık 2005), ss. 11-24.

83. Bilgin, İlhami: "Manisa Saruhan Bey Türbesi ve Zaviyesi", 2/4 (Nisan 1983), ss. 41-54.
84. Bilgin, F. Ülkü: "Eski Gördes Seccadeleri", 2/4 (Nisan 1983), ss. 66-79.
85. "1999 Yılı Faaliyetlerimiz", 18 (Aralık 1999), ss. 69-73.
86. "Cumhur Karagözler'i Yitirdik", 9 (Haziran 1995), s. 39.
87. Çalışkan, Ahmet: "Manisa Bağcılığı ve Son Yıllarda Gelişmesi", 4 (Ekim 1993), ss. 3-6.
88. Çamlı, Mehmet: "1551 Tarihinde Manisa'nın Çarşıları ve Eşya Fiyatları", 8 (Şubat 1995), ss. 37-38.
89. ————: "1890 Tarihinde Demirci", 10 (Ekim 1995), ss. 32-38.
90. ————: "16. Yüzyılda Manisa'da Soğuk Su Vakıfları", 11 (Şubat 1996), ss. 14-17.
91. Çelebi, Mevlüt: "Nasihât Heyeti'nin Manisa'yı Ziyareti", 13 (Mayıs 1997), ss. 61-64.
92. ————: "İşgal Döneminde Manisa ve Turgutlu'dan İzmir İtalyan Temsilciliğine Gönderilen İki Mektup", 16 (Kasım 1998), ss. 10-20.
93. ————: "Manisa'da Medenî Kanun Hakkında Verilen Bir konferans", 18 (Aralık 1999), ss. 38-41.
94. ————: "Emel Dergisi", 20 (Aralık 2000), ss. 13-18.
95. ————: "Manisa'nın İktisadî Durumu Hakkında Atatürk'e Sunulmak Üzere Hazırlanan Rapor", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 31-36.
96. ————: "Kurtuluştan Sonra Manisa'nın İmarı Meselesi", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 9-14.
97. ————: "Manisa'da Yunan Mezaliminden Örnekler", 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 11-23.
98. ————: "Tanıkların Anlatımıyla Saruhan Sancağında Yunan İşgali", 27 (Haziran 2004), ss. 19-25.
99. Çobanoğlu, Seren: "Cumhuriyet Çocuğu, Manisa ve Ben", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 131-132. [Kitap tanıtımı]
100. Çağlı, Adnan, Vicdan Özdingiş: "Birrî Mehmed Efendi ve Bülbülyiye", 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 76-81.
101. Dayıoğlu, Ertuğrul: "Manisa Tarzanı Ahmet Bedevi", 1/2 (Ağustos 1982), ss. 32-39.
102. ————: "Manisa'yı Sevmek Manisa'ya Hizmet ve Sadık Karaöz", 1/3 (Aralık 1982), ss. 22-24.
103. ————: "Mesir Sergisinden, Manisa Mesir Fuarına Doğru", 2/4 (Nisan 1983), ss. 86-87.
104. ————: "Milli Park ve Teleferik", 2/5 (Ağustos 1983), ss. 66-72.
105. ————: "Manisa Milli Dağı ve Teleferik", 3 (Haziran 1993), ss. 14-18.
106. ————: "Niobe Açık Hava Tiyatrosu", 11 (Şubat 1996), ss. 18-20.
107. Dedeoğlu, Hasan: "Kültür Varlığı Kaçakçılığının Dünü Bugünü ve Türkiye Müzeciliğinin Kuruluşu", 2 (Şubat 1993), ss. 14-16.
108. ————: "Kuzey Lydia'da Araştırmalar", 6 (Haziran 1994), ss. 22-27.
109. ————: "Lydia'da Anatanrıça Larmene Tapınağı", 19 (Haziran 2000), ss. 55-65.

110. Demir, Mustafa: "Batı Anadolu'da İlk Osmanlı Türk Halkı ve Osmanlı Medeniyeti", 12 (Kasım 1996), ss. 30-36.
111. — — — — —: "Saruhanogulları Devrinde Manisa İmaretleri", 14 (Kasım 1997), ss. 60-62.
112. Demirci, Mehmet: "Merkez Efendi'nin Bir Şiiri", 15 (Mayıs 1998), ss. 31-33.
113. Demirel, Mehmet: "1829 Yılında Manisa'da Bir İngiliz Subayı: George Thomas Keppel", 15 (Mayıs 1998), ss. 34-38.
114. — — — — —: "Manisa'da İngiliz Seyyahları", 29 (Haziran 2004), ss. 61-63.
115. Demirkol, Kurtuluş: "Manisa Araştırmaları 2", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 104-106.
116. "Derneğimizin 1998 Yılı Faaliyetleri", 16 (Kasım 1998), ss. 80-83.
117. "Derneğimizin Faaliyetleri (2000-2001)", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 84-90.
118. "Derneğimizin Faaliyetleri (2002)", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 133-139.
119. "Derneğimizin Faaliyetleri (2003)", 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 99-104.
120. "Derneğimizin Faaliyetleri (2004)", 28 (Aralık 2004), ss.136-139.
121. Dilek, Üner: "Manisa", 13 (Mayıs 1997), s. 65. [Şiir]
122. Dinç, Mehmet Emin: "Yedinci Şehir'e Çağrı", 6 (Haziran 1994), ss. 37-38.
123. — — — — —: "Manisa Dergisi Fihristi", 14 (Kasım 1997), ss. 87-92.
124. Dinç, Rafet, "Yortan Küp Mezarları", 2 (Şubat 1993), ss. 17-19.
125. "Dostları Tarzan'ı Anlatıyor", 3 (Haziran 1993), s. 12. [Raşit Karaosmanoğlu, Emre Kongar ve Haydar Aksakal'ın hatıraları]
126. Dörtbudak, M.[ehmet] Veysi: "Cumhuriyetin 80. Yılından Geçmişteki Manisa'ya Klasik Dönem Türk Edebiyatından Birkaç Şair", 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 89-92.
127. — — — — —: "Klasik Türk Edebiyatında Manisa'dan Birkaç İsim", 27 (Haziran 2004), ss. 69-72.
128. — — — — —: "Nihad Yörükoğlu Arşivinden Dokuz Mektup", 28 (Aralık 2004), ss. 123-132.
129. — — — — —: "Merkez Efendi Vakfiyesi", 29 (Haziran 2004), ss. 68-73.
130. — — — — —: "Kudemâdan Birkaç Şair", 30 (Aralık 2005), ss. 66-69.
131. "443. Geleneksel Mesir Macunu 22 Mart Günü Düzenlenen Törenle Karılmaya Başladı", 2/4 (Nisan 1983), s. 4.
132. "444. Geleneksel Mesir Şenlikleri 20-30 Nisan 1984 Tarihleri Arasında Coşkun Bir Şekilde Kutlandı", 3/7 (Nisan 1984), ss.45-47.
133. Duran, Remzi: "Yok Olmaya Yüz Tutmuş Maddi Kültür Varlıklarımız Vakıf Eserler", 13 (Mayıs 1997), ss. 31-34.
134. Düzdemir, Lütfi: "Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun 1923 Yılında Yeni Mecmua'da Yayınlanan 'Mesir Serpen Softa' Başlıklı Yazısı", 13 (Mayıs 1997), ss. 35-36.
135. — — — — —: "Manisa Tarihinden Bir Portre: Yahya Karaosmanoğlu", 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 37-40.
136. — — — — —: "Şark İstiklâl Mahkemesinde Gazeteciler Davası: Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun Mahkemedeki Sorgulanması", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 33-37.

137. ————: “Manisa Siyaset Tarihinden Bir Kesit: Demokrat Parti Manisa İl Kongresi (29 Mayıs 1955)”, 27 (Haziran 2004), ss. 58-61.
138. Erdemir, Hatice: “Roma İmparatorluğu’nun Anadolu’ya İlk Müdahalesi ve Manisa Savaşı (M.Ö. 189)”, 18 (Aralık 1999), ss. 55-61.
139. Ergezer, Abdülkadir: “Tarihte Saruhan’a Kısa Bir Bakış”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 85-88.
140. Ergül, Teoman: “Manisa’nın Kurtuluşu -Mutluluğun Kurşun Gibi Ağırlaştığı Günler-”, 4 (Ekim 1993), ss. 7-10.
141. ————: “Salihli Savaşı ve Salihli’nin Kurtuluşu”, 7 (Ekim 1994), ss. 14-27.
142. ————: “Turgutlu’nun Kısa Tarihi ve Kurtuluş Savaşındaki Yeri”, 10 (Ekim 1995), ss. 17-31
143. ————: “Soma ve Kırkağaç’ın İşgali, Kurtuluşu ve Yunanlıların 15. Tümeni”, 12 (Kasım 1996), ss. 3-18.
144. Erik, Sadık: “Ağlayan Kaya ve Çevresi Üzerine Bir İnceleme”, 5 (Şubat 1994), ss. 21-26.
145. Erkul, Rasih: “Manisa Lâlesi ve Şâir Nabî”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 55-57.
146. ————: “Manisalı Birrî’nin Şair Nâbî’ye Yazdığı Kaside”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 95-103.
147. Ersal, Mehmet: “Ulus Dağına Düşen Ateş”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 93-96. [Kitap tanıtımı]
148. ————: “Nihat N. Yörükoğlu-Sadık Karaöz Mektuplaşmaları”, 28 (Aralık 2004), ss. 110-122.
149. “Geleneksel Mesir Şenliklerinin 457.si 9-13 Nisan 1997 Tarihleri Arasında Coşkulu ve Yoğun Bir Programla Kutlandı”, 14 (Kasım 1997), ss. 79-82.
150. Geriter, Hasan: “Cumhuriyet’in 75. Yılında Manisa Esnaf ve Sanatkârları”, 16 (Kasım 1998), ss. 63-65.
151. Gökmen, Ertan: “Saruhan Sancağı ve Kazalarının Arazi ve Sosyal Meselelerine İlişkin 1849 Tarihli 13 Layiha”, 14 (Kasım 1997), ss. 55-59.
152. ————: “Demirci Esnaf Şeyhi Mehmed Ağa’nın Terekesi”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 81-89.
153. ————: “Demirci Gülruh Sultan Evkâfına Ait Dükkânların İcâreleri (1258/1842)”, 29 (Haziran 2004), ss. 50-57.
154. Gülşener, Derya: “Manisa Yüksek Tahsil Talebe Derneği ve Ahmet Küey”, 19 (Haziran 2000), ss. 49-51.
155. Günay, Mehmet: “Osmanlı Dönemi Manisa’sında Ramazan’ın Başlaması ve Rü’yet-i Hilâl”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 41-46.
156. ————: “Manisa’daki Yahudi Mezarlıkları”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 43-53.
157. ————: “Manisa’nın Eski Âdetlerinden Sünnetlik”, 27 (Haziran 2004), ss. 62-65.
158. ————: “Şer’iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyıl Ortalarında Manisa’da Görülen Hastalıklar ve Tedavileri”, 29 (Haziran 2004), ss. 41-45.

159. Güneş, Ali Tahsin: "Mitolojiden Tıbbı Spil", 15 (Mayıs 1998), ss. 6-8.
160. Gürler, Mehmet: "Manisa'nın Yaşayan Musiki Ustaları", 11 (Şubat 1996), ss. 27-28.
161. Gürsoy, Erol Zihni: "Manisa Dergisi Çıkarken", 1/1 (Nisan 1982), s. 3.
162. ———: "Spil Dağı ve Turizm", 1/2 (Ağustos 1982), s. 5.
163. Hasırcılar, Aycan: "Hıdırellez", 3 (Haziran 1993), ss. 25-26.
164. ———: "Kobaklar Köyüne Bir Gezi", 6 (Haziran 1994), ss. 31-34.
165. İlhan, İsmail: "Manisa Bağcılığının Yetiştirme Tekniğı Konularındaki Sorunları", 7 (Ekim 1994), ss. 43-47.
166. İlker, Ayşe: "Sana Geldim Manisa", 14 (Kasım 1997), s. 85. [Deneme]
167. ———: "İvaz Paşa İçin", 17 (Mayıs 1999), ss. 30-31. [Deneme]
168. Karaarslan, Ayşegül: "Yeşili Seviyorum", 9 (Haziran 1995), s. 33. [Şiir]
169. ———: "Acı", 9 (Haziran 1995), s. 33. [Şiir]
170. Karadanişman, Keşfi: "Manisa'da Mevlevilik", 1/1 (Nisan 1982), ss. 36-38.
171. ———: "Manisa'nın Yunan İşgali Zamanında Yapılan Zulümlere Ait Tanzim Edilen Hatıralar", 16 (Kasım 1998), ss. 3-9.
172. Karadanişman, Tezcan: "İkinci Sayımız Çıkarken", 1/2 (Ağustos 1982), s. 3.
173. ———: "Önsöz", 2/5 (Ağustos 1983), s. 3.
174. ———: "Manisa Bizimdir", 2 (Şubat 1993), ss. 8-9.
175. ———: "Bir 'Berat' ve Düşündürdükleri", 12 (Kasım 1996), ss. 37-40.
176. ———: "1950'lerde Uzun Çarşı'dan Anılar", 29 (Haziran 2004), ss. 74-75.
177. ———: "1950'lerde Çarşıdan Görüntüler", 30 (Aralık 2005), ss. 70-72.
178. Karakaya, Enis: "Sardis Tapınak Kilisesi", 3/7 (Nisan 1984), ss. 32-38.
179. Karaosmanoğlu, Yakup Kadri: "Anılarda Manisa: Kiraz Yaylaları", 1/2 (Ağustos 1982), ss. 45-46. [*Ananın Kitabı*'ndan alıntıdır.]
180. Karaöz, Sadık: "Kula Evleri", 1/1 (Nisan 1982), ss. 32-35.
181. ———: "Manisa'ya Hizmet Edenler: 1 Avni Gemicioğlu", 1/2 (Ağustos 1982), ss. 47-49.
182. Kavruklar, Mustafa: "Olaylar-Haberler", 2/5 (Ağustos 1983), ss. 73-75.
183. Kaya, Haydar: "Spil Dağı", 1/3 (Aralık 1982), s. 51. [Şiir olup şairi tarafından türkü olarak da bestelenmiştir.]
184. Kılınç, S. İpek: "Manisa'da Mimar Sinan'ı Yaşamak", 8 (Şubat 1995), ss. 20-28.
185. Kısmalı, İbrahim: "Manisa Bağcılığının Mevcut Durumu", 7 (Ekim 1994), ss. 42-43.
186. Koç, Ayşen: "1930-31 Yıllarında Hizmet Gazetesine Göre Manisa'da Sosyal Faaliyetler", 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 118-122.
187. Konukçu, Enver: "Manisa Vilson Gazetesi", 2/4 (Nisan 1983), ss. 16-20.
188. ———: "Pazarcıklı Mehmed Emin'in Neşrettiğı 'Manisa Gazetesi' (1909)", 2/5 (Ağustos 1983), ss. 5-11.

189. — — — — —: “Manisa Demiryolu (Yapılış ve Gazete Haberleri) (1865-1923)”, 1 (15 Eylül 1992), ss. 31-40.
190. — — — — —: “Manisa İdman Yurdu Spor Kulübünün 3-1’lik Galibiyeti”, 2 (Şubat 1993), ss. 29-32.
191. Koşmaz, Bülent: “Cumhuriyetin 75. Yılında Manisa Ekonomisi”, 16 (Kasım 1998), ss. 61-62.
192. Köklü, Nusret: “Manisa -Türkiye’de İmar Plânı Düzenlenip Uygulanan İlk Şehir-”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 11-19.
193. — — — — —: “Sultan Camii ve Külliyesi”, 1/2 (Ağustos 1982), ss. 9-22.
194. — — — — —: “Yanık Ülke”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 27-34.
195. — — — — —: “Saruhanlılar Devrinde Manisa”, 2/4 (Nisan 1983), ss. 22-40; 2/5 (Ağustos 1983), ss. 40-65; 2/6 (Aralık 1983), ss. 5-29; 3/7 (Nisan 1984), ss. 6-22;
196. — — — — —: “Dünkü Manisa’dan Görüntüler”, 2/6 (Aralık 1983), ss. 42-44; 3/7 (Nisan 1984), ss. 39-42; 1 (15 Eylül 1992), ss. 5-11; 4 (Ekim 1993), ss. 35-39.
197. — — — — —: “Manisa Şehri İmar Planı Çalışmaları”, 3 (Haziran 1993), ss. 3-9; 4 (Ekim 1993), ss. 28-34; 5 (Şubat 1994), ss. 14-20; 6 (Haziran 1994), ss. 15-21; 8 (Şubat 1995), ss. 14-19;
198. — — — — —: “Manisa’da Osmanlı Eserleri”, 4 (Ekim 1993), ss. 20-27; 5 (Şubat 1994), ss. 3-13; 6 (Haziran 1994), ss. 3-13; 8 (Şubat 1995), ss. 3-13; 9 (Haziran 1995), ss. 15-24; 10 (Ekim 1995), ss. 3-13; 11 (Şubat 1996), ss. 3-10
199. — — — — —: “Manisa’ya Ait Bir Gravür”, 6 (Haziran 1994), s. 14.
200. — — — — —: “Manisa Bağbozumu Şenlikleri”, 7 (Ekim 1994), ss. 40-42.
201. — — — — —: “8 Eylül İlkokulu ve Bahar Anıları”, 12 (Kasım 1996), ss. 44-48.
202. — — — — —: “Orta Okul Yılları ve Akılda Kalanlar”, 13 (Mayıs 1997), ss. 3-7.
- 203 — — — — —: “Bir Hatanın Düzeltilmesi”, 13 (Mayıs 1997), ss. 8-9. [Yazarın *Dünkü Manisa* isimli kitabında yayımlanan bir fotoğrafta yer alanlarla ilgili bir isim yanlışlığının düzeltilmesidir.]
204. — — — — —: “Saruhan Sancağı Belediye Reis ve Meclis Üyeleri (1878-1887)”, 14 (Kasım 1997), ss. 12-22.
205. — — — — —: “Cumhuriyet Dönemi Manisa Mahalleleri”, 16 (Kasım 1998), ss. 74-76.
206. — — — — —: “Anılarda Yine Kısa Bir Yolculuk”, 17 (Mayıs 1999), ss. 3-16.
207. — — — — —: “Manisa Mesir Şenlikleri ve Merkez Efendi’nin Mesir Macunu”, 18 (Aralık 1999), ss. 3-10,
208. — — — — —: “II. Meşrutiyet Sonrası Manisa’dan Bazı Bilgiler ve Kişiler”, 18 (Aralık 1999), ss. 11-18.
209. — — — — —: “Manisa ve Manisalılık ile Fetih Şenlikleri ve Üç Şehidimiz”, 19 (Haziran 2000), ss. 3-13.
210. — — — — —: “Mektebini Kaybeden Çocuk”, 19 (Haziran 2000), ss. 14-15.
211. — — — — —: “Manisa Yüksek Tahsil Öğrenci Yurdu Vakfı”, 20 (Aralık 2000), ss. 3-12.

212. — — — — —: “Damla Damla Deyişler”, 20 (Aralık 2000), ss. 54-56; 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 79-82; 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 123-128; 28 (Aralık 2004), ss. 68-69; 29 (Haziran 2004), ss. 79-80.
213. — — — — —: “Manisa Vakıflar Müdürlüğü’nde Kayıtlı Merkezdeki Mazbut Vakıflar ile İldeki Eski Eserler”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 3-12.
214. — — — — —: “Manisa Dergisi ve Manisa Şehir Müzesi Üzerine Bir Yazı”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 3-8.
215. — — — — —: “1932 Yılına Ait Manisa ile İlgili Bilgiler”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 3-10.
216. — — — — —: “Manisa Organize Sanayi Bölgesi ve Toplu Konut Uygulaması Hakkında Bir Rapor”, 27 (Haziran 2004), ss. 3-7.
217. — — — — —: “Manisaspur Futbol Kulübüyle İlgili Bir Anım ve Manisa’da Futbol”, 28 (Aralık 2004), ss. 3-8.
218. — — — — —: “Mimar Kemal Bey’in Projelendirdiği Manisa Hükümet Konağı ve Diğer Hükümet Binaları”, 29 (Haziran 2004), ss. 14-22.
219. — — — — —: “Vestel Manisaspur Türkiye Süper Liginde”, 29 (Haziran 2004), ss. 76-78.
220. — — — — —: “2005 Yılında Manisa Organize Sanayii Bölgesi”, 30 (Aralık 2005), ss. 3-10.
221. Köylü, Mustafa E.: “Üzümlerin Bandırılması ve Kurutulması”, 7 (Ekim 1994), s. 52.
222. Kul, Ömer: “Manisa Araştırmaları I”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), s. 78 [Kitap tanıtımı.]
223. Kurşun, Ahmet: “Demirci 1. Türk Halı Festivali ve Simpozyumu ile Türkiye 2. Bağcılık ve Şarapçılık Simpozyumu’nun Ardından”, 2/6 (Aralık 1983), ss. 3-4.
224. Kurtoğlu, İsmail: “Akhisar İlçesi Zeynelzade Halk Kütüphanesinin Tarihi Gelişimi”, 2/6 (Aralık 1983), ss. 53-55.
225. Küçükaydın, Ali: “Kardeşe Mektup”, 14 (Kasım 1997), s. 86. [Şiir]
226. Küçükaya, Gülçin: “Mimar Sinan’ın Ölümünün 407. Yılında Manisa Muradiye Külliyesi ve Korumada Halkın Katılımı”, 11 (Şubat 1996), ss. 11-13.
227. — — — — —: “Manisa-Magnesia Örneğinde Tarihsel Merkezler ve Kentsel Kimliğin Korunması”, 16 (Kasım 1998), ss. 77-79.
228. Küey, Emrehan: “Manisa Ziraat Bankası”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 72-75.
229. — — — — —: “Manisa Esnaflar Spor Birliği”, 27 (Haziran 2004), ss. 66-68.
230. — — — — —: “Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü”, 28 (Aralık 2004), ss. 65-67.
231. Külbilge, İlker: Mühimme Defterleri ve 141 Numaralı Mühimme Defteri’ndeki (1148-1149/1735-1736) Saruhan Sancağı ve Manisa ile İlgili Hükümler”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 69-80.
232. “Manisa’dan Haberler”, 17 (Mayıs 1999), s. 34.
233. Manisa Dergisi: “453. Manisa Şenliklerine Doğru”, 2 (Şubat 1993), ss. 4-6.
234. — — — — —: “Manisa Tarzanı”, 3 (Haziran 1993), s. 10.
235. — — — — —: “Albümlerimizdeki Manisa”, 4 (Ekim 1993), s. 40; 5 (Şubat 1994), s. 40; 6 (Haziran 1994), s. 40.
236. — — — — —: “Acı Kaybımız Doç. Dr. Nihat Yörükoğlu 1911-1994”, 6 (Haziran 1994), s. 39.

237. — — — — —: “Ege’nin Güneşli Bahçesi Manisa”, 11 (Şubat 1996), s. 30.
238. — — — — —: “Yaşama Sevincini Coşkuya Dönüştüren Gelenek Mesir”, 11 (Şubat 1996), s. 31.
239. “Manisa Dergisi Dizini (14-26. Sayılar)”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 105-108.
240. “Manisa 442. Mesir Şenlikleri Kutlama Programı”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 4-5.
241. “Manisa’da 100. Yıl Çalışmaları”, 1/1 (Nisan 1982), s. 6.
242. “Manisa Hakkında Konuşmalar”, 18 (Aralık 1999), ss. 62-68 [Tezcan Karadanışman’ın Tarık Ölmezoğlu ve Bahattin Ölmezoğlu ile yaptığı mülakat.]
243. “Manisa Hakkında Konuşmalar”, 19 (Haziran 2000), ss. 66-72; 20 (Aralık 2000), ss. 57-70. [Hüseyin Akgül’ün Tezcan Karadanışman ile yaptığı mülakat.]
244. “Manisalı Aşık Tevhide Hanımın Manisa Methiyesi’nden”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), s. 83.
245. “Manisa’nın Kurtuluşu’nun 75. Yıldönümü ve Bağbozumu Şenlikleri’nin 14.sü, 6-8 Eylül 1997 Tarihleri Arasında Coşkulu Törenlerle Kutlandı”, 14 (Kasım 1997), ss. 83-84.
246. Mert, Hasan: “Manisa’yı Anlamak”, 11 (Şubat 1996), s. 29.
247. — — — — —: “Millî Mücadele Kahramanlarından Parti Mehmet Pehlivan”, 14 (Kasım 1997), ss. 63-67.
248. “Mesir Sağlık ve Kültür Sempozyumu”, 15 (Mayıs 1998), s. 4 [Sempozyum Programı]
249. Miynat, Mustafa: “Manisa İli Genel Bütçe Vergi Gelirlerinin Analizi”, 14 (Kasım 1997), ss. 68-78.
250. Mutaf, Abdülmecit: “Manisa Tarih ve Kültürünü Araştırma Merkezi”, 5 (Şubat 1994), ss. 38-39.
251. — — — — —: “Başşehir: Manisa”, 8 (Şubat 1995), ss. 41-42.
252. — — — — —: “Şehir Tarihçiliği Açısından Manisa’nın Arşiv Kaynakları”, 9 (Haziran 1995), ss. 25-28.
253. — — — — —: “İki Eski Mahalli Gazetemiz: Mağnisa ve Yanık Yurd”, 12 (Kasım 1996), ss. 41-43.
254. Nalçakan, Metin: “Manisa Belediyesi Şehir İçmesuyu Tesisi Genel Durumu ve Çözüm Alternatifleri Raporu”, 11 (Şubat 1996), ss. 22-23.
255. Nayır, Kubilây: “Sardıs Örenyeri ve Yeniden Tasarlanan Lidya Evi”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 47-50.
256. Ocak, Mehmet Masum: “Manisa’nın Kurtuluşunda Rol Oynayan Bazı Şahsiyetler”, 7 (Ekim 1994), ss. 27-29.
257. Okumuş, Necdet: “Ahmed Şemseddin Marmaravî (Yiğitbaşı) ile İlgili Kaynakların Değerlendirilmesi”, 1 (15 Eylül 1992), ss. 22-30.
258. — — — — —: “Manisa’lı Mevlevî-Şâir Birrî Mehmed Dede’nin Hayatı ve Eserleri (D. 1080/1669-Ö. 1128/1715)”, 4 (Ekim 1993), ss. 17-20.
259. — — — — —: “Manisa’lı Hattatlar”, 8 (Şubat 1995), ss. 31-36.
260. — — — — —: “Manisa’da Sünnet Düğünü Manileri”, 10 (Ekim 1995), ss. 39-40.
261. — — — — —: “Manisa İl Halk Kütüphanesi Türkçe Tıp Yazmaları”, 15 (Mayıs 1998), ss. 39-45.

262. — — — — —: “Manisalı Hasan Rüşdî ve Âşık Tevhîde’nin Bilinmeyen Kerbelâ Mersiyeleri”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 47-49.
263. “Olaylar-Haberler”, 1/2 (Ağustos 1982), s. 55; 1/3 (Aralık 1982), ss. 52-56; 2/4 (Nisan 1983), ss. 88-90.
264. Örenli, Saniye: “Yaşam Kültürümüzün Mimari İfadeleri”, 3 (Haziran 1993), ss. 27-32. [Manisa’daki tarihî çeşmeler hakkında]
265. Özaydın, A. Taha: “Ayni Ali Zaviyesi”, 27 (Haziran 2004), ss. 77-81.
266. Özdingiş, Vicdan: “Karaosmanoğlu Halit Paşa”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 97-98. [Kitap tanıtımı]
267. Özgün, Yavuz: “Sunuş”, 15 (Mayıs 1998), s. 3. [Mesir Sağlık ve Kültür Sempozyumu Açılış konuşmasıdır.]
268. Öztekin, Nezahat: “Merkez Efendi’nin Bir Şiirinin Yorumu”, 29 (Haziran 2004), ss. 46-49.
269. Öztürk, Bayram Eyüp: “Manisa ve Bir Kültür Adamı M. Çağatay Uluçay”, 4 (Ekim 1993), ss. 13-15.
270. Pala, Mustafa: “Cumhuriyetin 75. Yılında Manisa’da Eğitim”, 16 (Kasım 1998), ss. 66-73.
271. Pehlivan, Gürol: “Manisa İli Turgut Alp Köyünde Hıdrellez”, 19 (Haziran 2000), ss. 30-35.
272. — — — — —: “Kula’nın Encekler Köyünde Bağdatlı Sultan Yatırı”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 54-68.
273. — — — — —: “Cumhuriyetin 80 Yılında Manisa’da Folklor Çalışmaları”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 59-67.
274. — — — — —: “Âşık Tevhîde’nin Gözüyle 19. Yüzyılda İzmir ve Manisa”, 27 (Haziran 2004), ss. 49-57.
275. — — — — —: “Nihad N. Yörükoğlu ve A. Süheyl Ünver’in Mektuplaşmaları”, 28 (Aralık 2004), ss. 89-109.
276. — — — — —: “Manisa Halkbilimi Araştırmalarının Sorunları”, 29 (Haziran 2004), ss. 58-60.
277. — — — — —: “Manisa İli Merkez Gürle Köyü Yatırları”, 30 (Aralık 2005), ss. 45-50.
278. “Sadık Karaöz’ün Anısına Manisa’nın Tarihi Vakıf Eserlerine Sahip Çıkalım”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 25-26.
279. “Salihli’deki Fosil İnsan Ayak İzleri”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 7-8.
280. Sauer, Erhard: “Mesir Macunu Terkibine Giren bazı Tıbbi Bitkiler”, çev. Ulvi Zeybek, 15 (Mayıs 1998), ss. 19-22.
281. “Sazıyla Sözüyle Soma”, 1/2 (Ağustos 1982), s. 56.
282. Selvi, Haluk: “Akhisar’ın İşgali”, 12 (Kasım 1996), ss. 19-23.
283. — — — — —: “Millî Mücadele Başlarında Akhisar’ın Sosyal Durumu ve Yapılan Bazı Yardımlar”, 13 (Mayıs 1997), ss. 37-40.
284. — — — — —: “Cumhuriyetin İlk Yıllarında Manisa Defterdarlığı’na Ait Birkaç Yazışma”, 16 (Kasım 1998), ss. 52-60.
285. “Su”, 11 (Şubat 1996), s. 21 [Su israfını önlemeye yönelik ilan.]
286. Su, Kâmil: “Yakın Tarihimizde Alaşehir”, 1/2 (Ağustos 1982), ss. 23-31.

287. — — — — —: “Sadrazam İzzet Mehmet Paşa ve Hayırları”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 35-43.
288. — — — — —: “Alaybey Çeşmesi ile Sıbyan Mektebi’nin Hikâyesi”, 2/4 (Nisan 1983), ss. 55-65.
289. — — — — —: “Süleyman Paşa ve Manisa’daki Hayırları”, 2/6 (Aralık 1983), ss. 30-38.
290. Şahan, Halil: “Manisalı Bir Çitlenbik Ağacı”, 1 (15 Eylül 1992), s. 21. [Deneme]
291. — — — — —: “Manisalı Bir Şair: Sabahattin Akman”, 5 (Şubat 1994), s. 32.
292. — — — — —: “Gizli Bir Şair”, 9 (Haziran 1995), ss. 34-35. [Cafer Lagarlı hakkındadır.]
293. — — — — —: “Manisa’da Bir Kabul Günü”, 9 (Haziran 1995), s. 36. [Şiir]
294. Şahin, Davut: “Manisa İl Halk Kütüphanesi’nde Bulunan Çağatay Türkçesi ile Yazılmış Bir Eser Üzerine”, 27 (Haziran 2004), ss. 73-76.
295. Şenel, Ünal: “Cumhuriyet Dönemi Türk Şiirinde Manisa”, 16 (Kasım 1998), ss. 27-51.
296. — — — — —: “Manisa Şair ve Yazarları: Ahmet Kudret Küey”, 18 (Aralık 1999), ss. 48-54.
297. — — — — —: “Âli Ölmezoğlu’nun Oktay Aslanapa’ya Manisa’dan Yazdığı Bir Mektup”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 27-32.
298. — — — — —: “Manisa Şair ve Yazarları: Keriman Yalçın”, 28 (Aralık 2004), ss. 43-49
299. Taner, Tuna: “Celal Bayar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tuna Taner’in Mesir Sağlık ve Kültür Sempozyumu’nu Açış konuşması”, 15 (Mayıs 1998), s. 5.
300. Telci, Cahit: “Saruhan Sancağı Bektâşî Zâviyelerinin Arazisi (1826 Tarihi İtibariyle)”, 14 (Kasım 1997), ss. 33-54.
301. — — — — —: “Manisa’nın Metruk Bir Köyü: Karasıllu”, 25-26 (Haziran-Aralık 2003), ss. 42-58.
302. — — — — —: “XVIII. Yüzyıl Başlarında Turgudlu Esnafı”, 27 (Haziran 2004), ss. 8-18.
303. — — — — —: “XX. Yüzyıl Türk Ziraat Hayatında Modernleşme ve Manisa Mebusu Müderris Mehmed Yaşar’ın *Ziraat Fenni* İsimli Eseri”, 30 (Aralık 2005), ss. 25-35.
304. Tepekaya, Muzaffer: “1. Türk Tarihi ve Edebiyatı Kongresinin Ardından”, 12 (Kasım 1996), ss. 52-54.
305. Tok, Yaşar: “Turizm ve Turizm Kooperatifçiliği”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 9-10.
306. Torunlar, Emin: “Müzecilik ve Manisa Müzesi”, 21-22 (Haziran-Aralık 2001), ss. 58-64.
307. Turizm Derneği Yönetim Kurulu, “Yeniden Çıkarken”, 1 (15 Eylül 1992), s. 3.
308. Türe, Altan: “Anadolu Folklorik Kadın Takıları I”, 5 (Şubat 1994), ss. 30-31.
309. — — — — —: “Demirci İlçesindeki Bir Folklorik Takı Atölyesi”, 6 (Haziran 1994), ss. 29-30.
310. Türek, Hasan: “Organize Sanayi Bölgesi ve Sanayileşen Manisa”, 1/2 (Ağustos 1982), ss. 7-8.
311. Türkmen, Fikret: “Manisa’da Mesir Bayramı”, 28 (Aralık 2004), ss. 9-14.
312. Utkuseven, Ahmet: “Manisa’da Kentsel Çevre Hizmetlerinin Durumu ve Çevre Temizlik Vergisi Uygulaması”, 13 (Mayıs 1997), ss. 10-18.
313. Uyar, Hakkı: “Cumhuriyet Döneminde Manisa’da Eğitim ve Kültür Hayatına Genel Bir Bakış (1923-1950)”, 3 (Haziran 1993), ss. 22-25.
314. Üçbaylar, Enis: “Sarayı Amire (Manisa Sarayı)”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 39-46.
315. — — — — —: “Kybele”, 1/2 (Ağustos 1982), ss. 40-44.

316. — — — — —: “14-19. Yüzyıllar Arası Manisa Şehırsel Gelişimi”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 46-50.
317. — — — — —: “İkinci Yılımıza Başlarken”, 2/4 (Nisan 1983), s. 3.
318. Üçelli, Rafet: “Manisa’nın Kültür ve Tabiat Varlıkları ve Değerlendirilmesi”, 3/7 (Nisan 1984), ss. 3-4.
319. Ünal, Zafer: “Yeşil ve Modern Bir Kent”, 2 (Şubat 1993), s. 3.
320. “Ünlülerimiz: Şair Eşref’ten”, 1/2 (Ağustos 1982), ss. 53-54. [Bir fıkra, iki şiir]
321. Ünlüsoy, Muammer: “Günümüzde Tarihi Kent Dokusunun Tespiti”, 2 (Şubat 1993), ss. 24-28.
322. — — — — —: “Manisa Tarihsel Kent ve Çevre Dokusunun Gelişimi Yeni Kent Dokusu Açısından Araştırma Eski Dokunun Korunması ve Geliştirilmesi ile İlgili Öneriler”, 9 (Haziran 1995), ss. 3-14.
323. Yardım, Ali: “Manisa Kültürü Açısından Yazma Eserlerin Önemi”, 15 (Mayıs 1998), ss. 28-30.
324. — — — — —: “Manisa İvaz Paşa Camii İnşa Kitabesi”, 29 (Haziran 2004), ss. 3-7.
325. Yavuz, Fikri: “İlimizde Tülbent Oyası”, 2/6 (Aralık 1983), ss. 45-47.
326. Yayla, Hasan Kağan: “Demirci Ağzında ‘ğ>v’ Ses Değişikliği ve ‘Aşarı’ Kelimesi Üzerine”, 28 (Aralık 2004), ss. 50-52.
327. “7. Cumhurbaşkanımız Hemşerimiz Sayın Kenan Evren”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 3-4.
328. Yenice, Ertan: “Atatürk Dönemi (1927-1938) İl Meclis-i Umumî Zabıtlarında Manisa’da Eğitim I”, 17 (Mayıs 1999), ss. 17-29.
329. Yıldırım, Fahri: “Hasata Karar Verilirken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar”, 7 (Ekim 1994), ss. 48-51.
330. Yıldız, Muammer: “Manisa”, 11 (Şubat 1996), s. 26. [Şiir]
331. Yörükoğlu, Nihat: “Manisa Bimarhanesi ve Hacı Hasan”, 1/1 (Nisan 1982), ss. 20-31.
332. — — — — —: “Hafsa Sultan’ın Yıkık Türbesi”, 1/3 (Aralık 1982), ss. 44-45.
333. — — — — —: “Hafsa Sultan’ın Milliyeti Türk, Dini İslâm’dır”, 2/4 (Nisan 1983), ss. 5-15.
334. — — — — —: “Tanrıça Sibel”, 2/5 (Ağustos 1983), ss. 12-20.
335. — — — — —: “Manisa’da Hafsa Sultan İmareti”, 3/7 (Nisan 1984), ss. 28-31.
336. — — — — —: “Rıdvan Nafiz Edgüer’in Hayatı”, 28 (Aralık 2004), ss. 133-135.
337. Yörükoğlu, Zeynep: “Çaybaşı’ndan Manisa’ya”, 23-24 (Haziran-Aralık 2002), ss. 129-130. [Kitap tanıtımı]
338. Yurdoğlu, Zekeriya: “Gördes Tarihi”, 5 (Şubat 1994), ss. 27-29.
339. — — — — —: “17. Yüzyılda Manisa Kahvehaneleri ve Kahve Üzerine”, 8 (Şubat 1995), ss. 39-40.
340. Zeybek, Ulvi: “Manisa İlinin Tıbbi Bitkileri”, 15 (Mayıs 1998), ss. 17-18.
341. Zhukov, Konstantin K.: “Saruhanoğulları Meskukatı Üzerine Bazı Tesbitler”, çev. İlker Külbilge, 29 (Haziran 2004), ss. 8-13.

Ek 2: Manisa Dergisi’ndeki Plan, Rölöve ve Haritalar Dizini

14. Yüzyılda Manisa Şehri Haritası: 9 (Haziran 1995), s. 8.
17. Yüzyılda Manisa Şehri Haritası: 9 (Haziran 1995), s. 9.

19. Yüzyılda Manisa Şehri Haritası: 9 (Haziran 1995), s. 10.
- 1936 Yılına Ait Mahallelerin Planı: 3 (Haziran 1993), s. 9.
- 1936 Yılına Kadar Açılan İmar Yolları Planı: 3 (Haziran 1993), s. 8.
- 1939 Manisa Şehir Haritası: 4 (Ekim 1993), s. 33.
- 1939 Manisa Şehri Resmî Binalar Haritası: 4 (Ekim 1993), s. 34.
- 1980 Yılı Manisa Şehri Mahalleleri Haritası: 18 (Aralık 1999), s. 10.
- 1986'da Manisa Şehri Haritası: 9 (Haziran 1995), s. 11.
- Alaca Hamam (Çiftli) (Eski Hamza Bey Hamamı) Planı: 11 (Şubat 1996), s. 9.
- Alibey Camii Plan ve Kesit Çizimi: 5 (Şubat 1994), ss. 9-10.
- Alibey ve Muradiye Camilerinin Osmanlı Devrindeki Yerleşim Planı: 5 (Şubat 1994), s. 8.
- Ana Tanrıça Larmene Tapınağı Yerleşim Düzeni Planı: 19 (Haziran 2000), s. 57.
- Çaybaşı Semtinin Osmanlı Devrindeki Vaziyet Planı: 2/5 (Ağustos 1983), s. 58.
- Çeşnigir Camii ve Kütüphanesi Planları: 6 (Haziran 1994), s. 13.
- Çeşnigir ve Hatuniye Camii Çevresi Vaziyet Planı: 6 (Haziran 1994), s. 9.
- Çukur Hamam Plan ve Kesit Çizimleri: 2/6 (Aralık 1983), ss. 28-29.
- Darphane Plan ve Kesit Çizimleri: 2/5 (Ağustos 1983), s. 61-63.
- Darphane Planı: 3/7 (Nisan 1984), s. 27.
- Darüşşifa Kesit Çizimi: 4 (Ekim 1993), s. 27.
- Dere Hamamı Planları: 2/5 (Ağustos 1983), s. 65.
- Dilşikar Camii Planı: 11 (Şubat 1996), s. 10.
- Gecekondulu Önleme Bölgesi Haritası: 8 (Şubat 1995), s. 18.
- Göktaşlı Camii Çevresi Osmanlı Devri Yerleşim Durumu Planı: 10 (Ekim 1995), s. 13.
- Göktaşlı Camii Planı: 10 (Ekim 1995), s. 13.
- Gördes Çağlayan Köyü Şahinkaya Mevkiindeki Kilisenin Planı: 6 (Haziran 1994), s. 23.
- Gördes Seccadelerinin Bölümlerini Gösterir Plan: 2/4 (Nisan 1983), s. 71.
- Hâcet Mescidi Plan ve Kesit Çizimleri: 2/5 (Ağustos 1983), s. 59-60.
- Hacı Yahya Camii Planı: 9 (Haziran 1995), s. 21.
- Hafsa Sultan İmareti'ne Ait İki Plan: 3/7 (Nisan 1984), ss. 30-31.
- Hatuniye Camii Planı: 6 (Haziran 1994), s. 10.
- Hüsrev Ağa Camii Çevresi Osmanlı Devri Yerleşim Durumu Planı: 10 (Ekim 1995), s. 9.
- Hüsrev Ağa Camii Planı: 10 (Ekim 1995), s. 9.
- Hüsrev Ağa Hamamı Kesit Çizimi: 10 (Ekim 1995), s. 9.
- Hüsrev Ağa Hamamı Planı: 10 (Ekim 1995), s. 11.
- İbrahim Çelebi Camii Kesit Çizimleri ve Planı: 8 (Şubat 1995), ss. 11-13.

- İlyas Bey Mescidi Planı: 2/4 ((Nisan 1983), s. 36.
- İlyas Bey Mescidi Vaziyet Planı: 2/4 ((Nisan 1983), s. 35.
- İmar Planında Hizmet Alanları 1 Şubat 1944 Haritası: 5 (Şubat 1994), s. 19.
- İshak Bey Külliyesi Çeşmesi Rölöve projesi: 3 (Haziran 1993), s. 31.
- İvaz Paşa Camii Planı: 8 (Şubat 1995), s. 8.
- Karaköy Hamamı Planı ve Kesit Çizimi: 9 (Haziran 1995), ss. 23-24.
- Karaköy Semti Osmanlı Devri Yerleşim Durumu Planı: 9 (Haziran 1995), s. 20.
- Kurşunlu Han'a ait iki plan: 6 (Haziran 1994), ss. 11-12.
- Lala Paşa Camii Planı: 9 (Haziran 1995), s. 22.
- Lydia Haritası: 6 (Haziran 1994), ss. 26-27.
- Manisa İmar Planından örnek: 6 (Haziran 1994), s. 19.
- Manisa kalesi Vaziyet Planı: 2/4 ((Nisan 1983), s. 25.
- Manisa Nazım İmar Planı 1960-63: 6 (Haziran 1994), ss. 20-21.
- Manisa şehrine Ait İki Vaziyet Planı: 4 (Ekim 1993), ss. 38-39.
- Manisa Şehrinin İmar Planı Krokisi: 1/1 (Nisan 1982), s. 18.
- Manisa Şehrinin Umumi Haritası: 10 (Ekim 1995), s. 8.
- Mevlevihane Plan ve Kesit Çizimleri: 3/7 (Nisan 1984), ss. 19-22.
- Mimar Sinan mahallesi Ada 358 Örnek İmar Planı: 5 (Şubat 1994), s. 20.
- Muradiye Camii Planı: 5 (Şubat 1994), s. 11.
- Muradiye İmareti Dükkanlarına ait Plan: 5 (Şubat 1994), s. 13.
- Muradiye Külliyesi Ana Giriş Kapısı Rölövesi: 8 (Şubat 1995), s. 28.
- Muradiye Külliyesi Çeşmeleri Rölöve projesi: 3 (Haziran 1993), ss. 29-30.
- Muradiye Külliyesi Kütüphane Planı: 5 (Şubat 1994), s. 11.
- Muradiye Külliyesi Medresesi Plan ve Kesit Çizimi: 8 (Şubat 1995), s. 27.
- Muradiye Külliyesi Planı: 2/5 (Ağustos 1983), s. 38.
- Muradiye Külliyesi Vaziyet Planı: 8 (Şubat 1995), s. 26.
- Muradiye Medresesi Planı: 5 (Şubat 1994), s. 12.
- Nişancı Paşa Camii Çevresi Osmanlı Devri Yerleşim Durumu Planı: 10 (Ekim 1995), s. 12.
- Organize Sanayi Bölgesi Haritası: 8 (Şubat 1995), s. 19.
- Osmanlı Devri Manisa Şehir Haritası: 2/5 (Ağustos 1983), ss. 34-35.
- Revak Sultan Türbesi Plan ve Kesit Çizimleri: 2/5 (Ağustos 1983), s. 63-64.
- Rum Mehmet Paşa Bedesteni Planı: 6 (Haziran 1994), s. 9.
- Saray-ı Âmire Planı: 1/1 (Nisan 1982), s. 46.
- Sardis Tapınak Kilisesi Planı: 3/7 (Nisan 1984), s. 38.

- Saruhan Bey Türbesi'ne Ait Dört Adet Plan (İ. Bilgin Çizimi): 2/4 (Nisan 1983), ss. 51-54.
- Saruhan Bey Türbesi'ne Ait Dört Adet Plan (N. Köklü Çizimi): 2/4 (Nisan 1983), ss. 37-40.
- Saruhan Demiryolu Haritaları: 1 (15 Ekim 1992), ss. 38-40.
- Sıbyan Okulu Planı: 6 (Haziran 1994), s. 10.
- Sinan Bey Medresesi Çevresi Osmanlı Dönemi Yerleşim Durumu: 8 (Şubat 1995), s. 10.
- Sinan Bey Medresesi Plan ve Kesit Çizimi: 8 (Şubat 1995), ss. 9-10.
- Sultan Camii Planı: 1/2 (Ağustos 1982), s. 10.
- Sultan Camii Planı: 2/5 (Ağustos 1983), s. 39.
- Sultan Camii Planı: 4 (Ekim 1993), s. 23.
- Sultan Camii ve Külliyesi Durum Planı: 4 (Ekim 1993), s. 22.
- Sultan Hamamı Planı: 4 (Ekim 1993), s. 25.
- Sultan Külliyesi Bimarhane Planı: 4 (Ekim 1993), s. 26.
- Sultan Külliyesi Medrese Planı: 4 (Ekim 1993), s. 24.
- Sultan Külliyesi Sıbyan Okulu Planı: 4 (Ekim 1993), s. 26.
- Sultan Külliyesi Hankâh Planı: 1/2 (Ağustos 1982), s. 15.
- Sultan Medresesi Kesit Çizimi: 4 (Ekim 1993), s. 27.
- Ulu Camii Çevresinin Osmanlı Devrindeki Vaziyet Planı: 2/6 (Aralık 1983), s. 25.
- Ulu Camii Planı: 2/5 (Ağustos 1983), s. 38.
- Ulu Camii'ye Ait İki Plan: 2/6 (Aralık 1983), s. 26-27.
- Üç Oluklu Çeşme Rölöve projesi: 3 (Haziran 1993), s. 32.
- Vakvak Tekkesi Planı: 11 (Şubat 1996), s. 9.
- Yakup Ağa Sıbyan Okulu (Kurşunlu Mektep) Planı: 10 (Ekim 1995), s. 12.
- Yarhasanlar Cammi Çevresinin Osmanlı Devrindeki Durumu Planı: 11 (Şubat 1996), s. 8.
- Yarhasanlar Mahallesi Ada 210 örnek İmar Planı: 5 (Şubat 1994), s. 20.
- Yirmi İki Sultanlar Türbesi Planı: 11 (Şubat 1996), s. 8.
- Yunanlıların Manisa Şehrinde Yaktıkları Yerleri Gösterir Harita: 1/1 (Nisan 1982), s. 19.
- Yunanlıların Yaktığı Eski Hükümet Konağı'nın Yerleşim Düzeni Planı: 29 (Haziran 2005), s. 19.